

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knaflijeva ul. št. 5, II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126. Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 18, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar

Podpore za rodbine vojaških obveznikov

Beograd, 3. oktobra. AA. Na podlagi finančnega zakona v 1939-40 je ministrski svet na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje ter ministra za finance podpisal uredbo o podpori družinam oseb, ki so bile poklicane na vojaško dolžnost. Glavne določbe te uredbe so naslednje:

Družine, katerih hranilci so poklicani na vojaško dolžnost, morejo zahtevati, da se jim podeli državna podpora, če so zaradi tega ostale brez nujnih sredstev za življenje. Ta podpora se more užitavi samo dotlej, dokler je družina v stiski, najdalje pa do odpustitve hranilca iz vojne odločnosti. Odredbe te uredbe se bodo izvajale v primeru poziva na vaje in v primeru mobilizacije.

Pristojni odbor za podpore, določen s to uredbo, bo ocenil v vsakem posameznem primeru, če je zares v stiski družina, ki prosi za podporo. Zlasti bodo smatrali, da je v stiski tista družina, ki je živela od dnevnega zaslužka, mezd, plač itd. hranilca, če je ta dohodek prenehal zaradi odhoda hranilca v vojaško dolžnost.

Višina podpore se določa po dejanskem bivališču oseb, katerim je podpora potrebna, in sicer znaša: a) 8 din dnevno v krajih, ki v smislu zakona o uradnikih pridejo v prvi draginjski razred, kakor tudi v krajih z več kakor 20.000 prebivalci. b) 5 din dnevno v vseh ostalih krajih. V primeru spremembe bivališča se more višina podpore menjati šele po poteku roka 30 dni, odkar je bilo bivališče spremenjeno.

Vsem osebam, ki jih dejansko vzdržuje en hranilec, se more podeliti samo ena podpora. Za prošnjo za podporo so pooblašteni člani družine po sledečem redu: a) zakonita žena, b) potomci, oče in mati. Izjemoma, če ni teh oseb, pa more biti podpora podeljena tudi drugim članom družine (kakor n. pr. za drugarjem, dedu, bratom in sestram itd. in drugim osebam), ki jih je vzdrževala oseba poklicana v vojaško dolžnost.

Poleg podpore se more družinam podeljevati tudi dodatek za vsakega posameznega otroka pod 16 leti, katerega je vzdrževala oseba, poklicana na vojaško dolžnost. Dodatek znaša 3 din dnevno v vseh krajih. Če družino tvori samo en potomec, nima ta pravice na dodatek povrh podpore.

Prošnja se predloži občini, v kateri prosilec biva, v mestih pa mestnemu poglavarstvu. Prošnja se lahko da tudi na zapisnik. O predloženi prošnji bo izdalo pristojno oblastvo potrdilo.

Prošnja za podporo mora vsebovati izjavo prosilca: 1. da nima sredstev za vzdrževanje; 2. da ga je vzdrževala oseba, katero on označuje kot hranilca; 3. da je ta oseba poklicana na vojaško dolžnost, kakor tudi če je bila poklicana na določen ali nedoločen čas; 4. o višini davka, ki odpade na njega samega; 5. o višini davka, ki odpade na osebo, katera je poklicana na vojaško dolžnost in katero označuje kot svojega hranitelja; 6. o svojem zakonskem stanju; 7. o svojem sorodstvu s to osebo; 8. o letih otrok, za katere se zahteva dodatek. Če se naknadno dožene neresničnost izjave v prošnji, se more za-

htevati povrnitev vseh svot, ki so bile nepravilno izplačane ter se lahko izreče izguba pravic na podporo.

Občina oziroma mestno prebivalstvo bo brez odlašanja in najkasneje v roku 48 ur odposlala prošnjo pristojnemu odboru za podpore. Zraven prošnje bo občina, oziroma mestno poglavarstvo priložilo potrdilo, ki ga bo sama izdala: 1. o številu članov družine, ki z osebo, katero je na prošnji označena kot hranilec, žive pod istim krovom ali pa ločeno, kakor tudi o njihovem sorodstvenem odnosu s to osebo; 2. o letih starosti potomcev, za katere se zahteva dodatek; 3. o dohodkih in sredstvih za življenje vsakogar izmed njih, upoštevajoč tu tudi pokojnine, pomoči in podpore vsake vrste, katere prejemajo; 4. o površini plodne zemlje; 5. o živini in drugem imetju; 6. o dohodkih od zemlje in imetja; 7. o tem, da se hranilec nahaja v vojaški dolžnosti.

K prošnji bo dala občina, oziroma mestno poglavarstvo tudi svoje mišljenje, kakor tudi vse druge potrebne podatke, ki morejo biti važni in pomembni za rešitev prošnje. Za izdajanje lažnega potrdila ali za potrdilo neresničnih dejstev v istem bo kaznovan odgovorni samoupravni organ.

Za izdajanje sklepov glede prošnje za podporo in dodatek se ustanovi na sreskem sodišču odbor za podpore. Ta odbor tvorijo: a) en sodnik sreskega sodišča, ki ga določi starešina sodišča, kot predsednik odbora; b) en občinski odbornik, oziroma mestni svetovalec, ki ga določi občinski odbor oziroma mestni svet mesta, v katerem je sedež odbora; c) en davčni uradnik iz kraja, v katerem je sedež odbora, katerega določi šef pristojne davčne uprave. Članom teh odborov ne pripada nobena nagrada za delo.

Odbor za podpore rešuje po aktih, ki mu jih je dostavila občina, oziroma mestno poglavarstvo. Odbor lahko po potrebi pokliče prosilca, da podkrepi svojo prošnjo tudi z

drugimi dokazi. Odbor odloča z večino glasov.

Odlok odbora za podpore, ki se izdela v obliki rešitve, se mora dostaviti brez odlašanja prosilcem ter pristojnemu vojaškemu poveljstvu zaradi evidence.

Prosilec, ki je bil odklonjen, se proti sklepu odbora za podpore pritoži pisмено ali na zapisnik predsedniku tistega okrožnega sodišča, v čigar področju se nahaja sresko sodišče, ki je o prošnji odločalo.

Proti odloku predsednika okrožnega sodišča oziroma določenega sodnika ni pravnega leka, vendar pa more prosilec predložiti novo prošnjo, ki temelji na novih dejstvih.

Če se po izdanem sklepu spremeni katero od dejstev, ki so služila kot merilo za določevanje iznosa podpore in dodatkov, lahko odbor za podpore, če to izve, predružači prejšnji sklep in upošteva nova dejstva. Uživalec podpore in vse oblasti so dolžne takoj obvestiti odbor za podpore o vseh spremembah, ki bi mogle vplivati na pravico, na podporo ali dodatek, kakor tudi na njihovo višino.

Prošnje, potrdila in priloge k prošnji za podporo ne spadajo pod nobeno državno ali samoupravno pristojbino, niti pod druge pristojbine. Sprejeta podpora po tej uredbi ne spada pod nobeno obdavčenje niti se glede nje ne more vršiti ustavitve ali pa izvesti prepoved in izvršba niti pridobiti zastavna pravica.

Podpore bo izplačevala Poštna hranilnica preko pošt po nalogu predsednika pristojnega odbora za podpore neposredno zainteresirani osebi. Če je hranilec poklican v vojaško dolžnost na določen čas in ne delj kot štiri tedne, bo predstavnik odbora za podpore izdal nalog, da se vsa podpora in dodatek izplačata naenkrat. Če je hranilec pozvan na vaje za delj kot štiri tedne ali pa na nedoločen čas, bo predsednik odbora za podpore izdajal potrebne naloge za izplačilo vsakih 15 dni vnaprej. Če je hranilec odpuščen iz vojaške dolžnosti pred iztekom tekočega roka 15 dni, potem uživalec podpore in dodatka niso dolžni vrniti odvisno sprejete podpore, oziroma dodatka. Pristojno vojaško poveljstvo bo takoj obvestilo odbor za podpore o odpustu iz vojske tistih oseb, katerih družina prejema podporo.

Čuvanje naše nevtralnosti

Ban dr. Natlačen je izdal za območje dravske banovine tole uredbo:

Zaradi očuvanja javnega miru in reda na poverjenem mi območju, posebno zaradi varovanja popolne nevtralnosti naše države v sedanjem evropskem vojnem sporu, odrejam na podlagi čl. 67 v zvezi s členom 65. in 66. zakona o notranji upravi uredbo:

§ 1. Prepovedano je sprejemati oddajo inozemskih radio postaj na odprtih prostorih in v javnih lokalih (gostilnah, kavarnah, buffetih itd.), kakor tudi v zasebnih stanovalnih pri odprtih oknih. Trgovine z radijskimi aparati smejo prenašati oddaje za poskušnjo samo tako, da se ne slišijo na ulico.

§ 2. Prepovedano je nošenje krojev, emblemov, oblek, znakov, zastav in podobno, kar bi moglo služiti za propagando v korist ali škodo katerekoli vojskujoče se države. Od tega so izvzeti kroji, obleke, emblemi,

znaki in zastave, katerih nošenje je oblastveno dovoljeno.

§ 3. Prepovedana je uporaba simboličnih kretenj, znamenj in slik ter prepevanje pesmi in igranje godb, ki bi bile po svoji predstavi ali vsebini primerne za propagando v korist ali v škodo katerekoli vojskujoče se države.

§ 4. Prepovedano je izpostavljanje časopisov, objav, knjig, slik in drugih predmetov, ki bi mogli služiti kot propagandno sredstvo v korist ali škodo katerekoli vojskujoče se države.

§ 5. Prekrški proti tej naredbi se bodo kaznovali po čl. 69. točka 2. zakona o notranji upravi v zvezi s § zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o notranji upravi z denarno globo od 10 do 1000 din, v slučaju neplačila v odrejenem roku pa z zaporom od enega do dvajset dni.

§ 6. Ta naredba stopi v veljavo v smislu člena 71. zakona o notranji upravi z dnem, ko bo objavljena v Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine. Obenem prenehajo veljati naredbe, ki so jih v tej stvari izdala prvostopna občupravna, odnosno policijska oblastva v dravski banovini.

Poslanica sokolstva

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije je imel v nedeljo 1. t. m. svojo izredno skupščino, na kateri je bila izvoljena nova savezna uprava s prvim starešino dr. Vladimirom Belajčićem na čelu. Dr. Belajčić je izjavil, da sprejme izvolitev samo, ker je dosedanji prvi starešina Engelbert Gangl odklonil vsako ponovno izvolitev. Nato je živo naslikal vse velike zasluge, ki si jih je Gangl pridobil za sokolstvo in za narodno stvar vobče ter predlagal, da se s skupščine pošlje Ganglu pozdravna brzojavka. Na te besede se je dvignila vsa skupščina in z viharim ploskanjem dajala duška iskrenim simpatijam, ki jih goji celokupno sokolstvo napram dolgoletnemu sokolskemu starosti Ganglu. Na skupščini je bila sprejeta enodušno tale resolucija:

Jugoslovensko sokolstvo, razmotrivši današnje razmere v državi, ugotavlja, da je sokolstvo ostalo vedno verno in zvesto svojim vodilnim mislim: narodnemu in državnemu edinstvu, a da ni nikdar služilo kakršnikoli strankarsko političnim ciljem.

Prepričano, da se jugoslovenski sokolski pokret, dokler pri nas obstoja, ne more zlomiti z nobenim vplivom od zunaj, smatra,

da je danes v državnem in narodnem interesu bolj kakor kdaj potrebno, da se vzdrži, razvija in krepi Jugoslovensko sokolstvo tudi danes naglašajo, da ostaja zvesto svoji programski misli: narodnemu in državnemu edinstvu, da bo tudi od sedaj, kakor do sedaj hrabro in odločno nadaljevalo svoje delo za dobro kralja in na korist celokupnega naroda in jugoslovenske države. Pošilja svoje tople pozdrave vsem drugim bratom in sestram in jim bo v vsakem pogledu nudilo polno pomoč in podporo. Jugoslovensko sokolstvo poziva celokupno članstvo, da v teh resnih časih posveča vse svoje sile sokolskemu delu, da čim aktivneje dela v sokolskih telovadnicah, da smatra narodnoobrambno delo za svojo najsvetejšo dolžnost in da posveča podvigu naše vasi največjo pozornost. Za globlje sodelovanje z vasjo, radi negovanja kmetijske narodne duhovne kulture, nalaga savezni upravi dolžnost, da okrepi vse potrebno, da delovanje Sokola tudi v bodoče teče normalno in se neovirano razvija v vseh krajih naše domovine. Na delo! Bodočnost našega jugoslovenskega naroda zahteva od nas, da smo dosledni in vztrajni. Bili smo, in ostanemo graditelji enotne Jugoslavije!

Slovanska nesreča

Nikola Stanev, podpredsednik »Slavjanskega društva« v Bolgariji, je objavil v reviji »Slavjanski vestnik«, ki je glasilo tega društva, članek »Slovanska nesreča«. V tem članku izvaja med drugim: »Čitamo resolucije raznih mednarodnih kongresov, na katerih parlamentarci, politiki, pisatelji, znanstveniki in drugi javni delavci razpravljajo o vzajemnih odnošajih med Slovani, o kulturnem sodelovanju, o manjšinskih vprašanjih itd. In na svoje presenečenje opažamo povsod, da se med slovanskimi delegati vedno in vedno pojavljajo nesoglasja, nasprotstva

in spori. Ti ugledni in spoštovani javni delavci se raje družijo z osebami tujih plemen, samo da se onemogoči predlog kakega Slovana, njegovega rojaka, ki ga je stavil, da olajša usodo brata Slovana. Čeh ne trpi Poljaka in obratno, Poljak prezira Malorusa, Slovak ne mara Poljaka ne Čeha. Do nedavna je bilo tako tudi na jugu. Čemu to strašno nasprotje, to medplemensko sovraštvo in ta nestrpnost? Je li to visoka politika? Je li to učni program za vzgojo mladine? Je li to viteška vzgoja, ki jo nudi vsaka država svojim za borbo sposobnim sinovom? Skliči-

te med slovanski zbor in predlagajte, naj se za razpravljanje na zboru sprejme eden izmed slovanskih jezikov, ki ima po svojem pomenu in zgodovinskem razvoju nesporno prvenstvo, v svrhu da se s tem olajšajo razprave in dobi obenem skupen organ kot izraz bratskih čustev. Takoj bo vložen ogorčen ugovor od ene ali druge strani! Vse to je žalostno, toda resnično. Lani Poljaki niso pomagali svojim bratom, letos so Slovaki stavili Poljski zahteve, ki niso bile bratskega značaja. Vemo, da nam bodo ugovorjali. Predvsem bodo rekli, da med Slovani ni ravnopravnosti, ni čustva za vzajemnost in plemensko zavest. Rekli bodo: pa če bi vse to tudi zadostovalo, vendar so srednjeevropske slovanske države tako majhne, da bi bila brezpomembna vsaka njih združena obramba. No, dobro, ako se misli, da je vsak sporazum med Slovani odvisen in nemogoč v odporu proti mogočnim neslovanskim narodom, ali bi ne bilo zanje vsaj koristno, da bi se zvezali in združili v svrhu, da se pobotajo s tujci? Na primer ali bi ne bilo mogoče, da bi se bili zvezali Čehi in Poljaki v svrhu, da zboljšajo na miren način svoje odnošaje z Nemci ter se z njimi pobotajo? Ali bi ne bilo bolje, da bi kaj popustili, da bi ne izgubili vsega kakor se je zgodilo sedaj ko so bili sprti in zlorazpoloženi drug proti drugemu? In končno ali bi ne mogli Čehi in Poljaki, združeni z bližani in iskreno vdani drug drugemu vplivati ob priliki raznih konferenc in sestankov na svoje velike zapadne prijatelje, da bi dali sosedni veseliti ventila na morje v obliki kolonij in s tem zmanjšali pritisk na njene vzhodne sosede? A sedaj? Vsak čepi v svojem kotu in si zlorado mane roke, ko vidi, da je brat izgubil svobodo, bogastvo in zemljo, in čaka na svojo neveselo usodo!

V MENAŽERJI

Gospod in gospa sta se ustavila pred kletko, pa vzdihne gospa:

»Jezastana, kaj bi rekel tale tiger, če bi znal govoriti?«

»Milostiva gospa, jaz sem pa panter.«

ODKRITOSRČNA

Služkinja: »Gospa rada bi vas obvestila, da bom prvega izstopila iz službe.«

Gospa: »Kako to Marija? Ali ste dobili kaj boljšega?«

Služkinja: »To ne, gospa, toda omožila se bom.«

Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. R.

Kavčevka je stopila v izbo.

»Dober dan, Silvester. Dobro, da ste prišli. Kaj pravite k materi?«

»Slaba se mi zdi.«

»Zdaj že ni dosti več. Pred tremi tedni bi jo bili morali videti!«

»Nikarj ne govori tega,« ji je segla Markičevka v besedo. »Zakaj bi delala vse hujše, kakor pa je bilo v resnici? Ali doma ni ničesar za pod zobe. Vso pot je napravil peš.«

»Kakšna fajčka bomo spekli.«

»Pa res.«

»Ne, mati, saj ni treba.«

»Boš že, Silvester. No, ali se boš malo podvzivala, Kavčevka?«

Ko je bila Markičevka spet sama s sinom, mu je rekla:

»Tako fant, zdaj pa sedi k meni. Kako se ti kaj godi? Tako se mi zdi, kakor bi bil še bolj zrasel. In resen si postal. Pa ti vendar kaj ne manjka?«

»Ne, mati. Kaj naj mi pa manjka?«

»Mladi ljudje hitro zbole in dosti si se mora učiti. Za božič nisi mogel priti domov.«

Silvester je zardel.

Tedaj je mati menila, da se je moral med potjo razgreti. Da se ne bo prehladil.

Tako ga je neprestano izpraševala in iz

vsakega njenega vprašanja je zvenelo veselje, da sedi zdaj zraven nje v izbi.

Položila je svojo roko na njegovo in Silvester je opazil, kako je postala ta roka suha nagubana.

Ona pa se je še zmerom branila, da njena bolezen ni bila prav nič nevarna.

»In ti si še zmerom dobro preskrbljen pri gospej Rodetovi? Ali še stanuje pri njej tudi tisti gospod, ki je bil prijatelj rajnega gospoda Kolarja?«

Kako bi se bil mogel Silvester zdaj izpovedati svoji materi? Ni več mislil na to. Ob materinih skrbeh in težavah je pozabil svoje. In ko se mu je zdaj zazdelo, da se ji zdravje res nekoliko boljša, se mu je dom začel zdeti spet prijeten, domač.

In nekaj je opazil.

Mati je povpraševala po vsem. Ni ga pa vprašala po tistem, kar je bilo drugače zmerom prvo: ali bo kmalu posvečen za duhovnika?

Da, časih se mu je celo zazdelo, da se nalašč ogiblje temu vprašanju.

Pazil je na vsako besedo, ki bi bila mogla dovesti do tega vprašanja in ves srečen je bil ob misli, da lahko nemoteno uživa vso materino ljubezen.

»Zdaj se pa najej, fant,« mu je rekla mati, ko je Kavčevka prinesla jed na mizo. Ni si dal tega dvakrat reči. Ko je vse pospravil, se je nasmehnila.

»No, hvala bogu, fant, teka še nisi izgubil! Tako je prav!«

Kavčevka jo je opozorila, da ji je zdravnik ukazal, naj nekaj ur popoldne spi. Silvester ji je prigovarjal, naj uboga zdravni-

kov ukaz. Da pojde on zdaj malo po vasi in da bo pozdravil znance. Zvečer pa se bo spet lahko pogovarjala.

Mati se je uklonila in Silvester je potem odšel.

Ko je stopal čez dvorišče, je pritekla Kavčevka za njim.

»Danes ji je kar dobro,« je rekla. »Toda paziti je treba nanjo. Zdravnik je dejal, da ima zelo slabo srce.«

»Pa je tudi rekel, da se bo pozdravila in ostala?«

»Da. Če pojde še nekaj časa tako kakor zdaj, se bo izmazala.«

»Jutri poidem sam k njemu in ga bom oovprašal.«

»In materi malo prigovarjajte, da ga bo poslušala. Časih se kar upira.«

»Zakaj mi pa ni nihče nič pisal, da je bolna?«

»Hotela sem prositi gospoda Pretnarja, pa mi ni dovolila.«

»Ali je zelo trpela?«

»Rekla ni ničesar. Sploh je bila tako molčeča.«

»Utrujena se mi zdi.«

»Kajne da? Tako obupana, vsa iz sebe, Pekovka misli, da jo je tako pretresla novica, ki ji jo je bil gospod kaplan prinesel.«

»Kakšna novica?«

»Takrat nisem bila poleg, ko je z njo govoril. Toda menda sta govorila o vas.«

»O meni?«

»Da ne mislite postati duhovnik.«

»To je rekel gospod kaplan?«

»Sama nisem slišala, toda večkrat je bil v hiši in Pekovka pravi, da zanesljivo ve.«

Skrb za sezonske delavce

Sezonski delavci v Franciji bodo smeli vzeti s seboj na pot v domovino največ 5000 frankov gotovine, ki jih pri nas samo Narodna banka in njene podružnice lahko zamenjajo po pariteti. Da olajša našim sezonskim delavcem skrb za menjavo, je na prizadevanje izseljeniškega komisarijata v Zagrebu finančno ministrstvo odločilo, da bo na obmejni železniški postaji na Rakeku zastopnik ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje odkupoval franke od naših sezonskih delavcev, ki se vračajo iz Francije, in sicer po tečaju 110 dinarjev za 100 frankov brez vsakega odbitka. Da bo šla stvar urno izpod rok, bodo izseljenci morali imeti na povratku iz Francije v redu vse dokumente, s katerimi se bodo morali izkazati, da so na zakonit način zapustili našo državo, namreč z rednim potnim listom in s kontraktom.

V dnevnem časopisju smo večkrat brali ob povratku naših sezoncev iz tujine, kako čakajo zmučeni od dolge vožnje na zvezo z vlakom, ki jih bo odpeljal iz Maribora proti domu. Ker niso mogli izmenjati mark, so ostali brez denarja lačni in se trudili okrog, da bi dobili za vožnjo domov. Vendar pa to niso bili pogosti primeri, ker je iz Nemčije

dozdaj prišlo nazaj v Prekmurje komaj 80 delavcev izmed 7000, kolikor jih je tam zaposlenih. Ti, ki so se vrnili, so se odločili za povratek po večini pod vtisom vznemirljivih vesti, ki so jim jih poslali sorodniki iz domačega kraja. Sedaj tudi domači vedo, da je za delavce edino pravilna rešitev, če ostanejo pri delu do konca sezone, saj so lahko spričo ugleda, ki ga uživa naša država, delavci popolnoma brez skrbi za svojo usodo, še več, nemška vlada je dovolila pošiljanje denarja domov tudi tistim, ki niso na zakonit način prišli na delo v Nemčijo in doslej niso uživali tistih ugodnosti znižane voznine in pošiljanja denarja v domovino. Naš izseljeniški komisariat v Zagrebu je poskrbel, da bodo delavci na povratku iz Nemčije v Mariboru dostojno sprejeti in jim ne bo treba skrbeti za hrano. Za vsakega delavca in delavko bo pripravljeno toplo kosilo, za druge potrebe pa bodo za prvo silo tudi dobili 100 dinarjev za 10 srebrnih mark, ki jih bodo smeli vzeti s seboj. V teku je tudi akcija, da se vračajočemu se sezonskemu delavstvu zagotovi brezplačna vožnja ali pa vsaj četrtinska voznina za pot iz Maribora do domačega kraja.

Zle posledice preobilice žganja

Letos nas je narava obdarila z najbogatejšo sadno letino, kakršne skoro ne pomnijo tudi stari ljudje. Obrodilo je vse vrste sadje, da so se stara že napol trhla drevesa, kakor tudi malda drevesca kar šibila pod težo sadov. Veliko sadja so naši sadjarji spravili na trg, še več so ga pokupili izvozniki, a največ se ga predela v žganje. Prav v tem času so oživela hribovska naselja, kjer so očistili kotle in pripravili namočeno sadje za kuho. S pripravami za kuhanje žganja ne hite samo po gorjanskih vaseh, marveč tudi v dolini. Povsod kuhajo žganje, tudi v mestni okolici, na Dolenjskem, Gorenjskem, Notranjskem in po Štajerskem. Priprave za kuhanje so namestili po studencih, potokih in ob vodnjakih, ker jim tekoča voda olajšuje delo, drugod pa, kjer so navezani na kapnico, morajo hladiti kotle in cevi z vodo, ki jo sproti nanosijo. Nekateri so že doslej nakuhali ogrom-

ne količine žgane pijače. Če se ustaviš na izletu v hribovskih vaseh, prej mirnih in tihih, čuješ od raznih strani, kjer se kadi izpod kotla, robate govornice, ki je prej nisi bil vajen. Kmečki ljudje kuhajo žganje največ ob nedeljah in se pri kuhi zbirajo obiskovalci tudi iz drugih vasi sedaj pri tej in nato pri drugi hiši. Po dvoriščih postajajo čudno majave postave, ljudje vpijejo pod učinkom žgane pijače drug na drugega, kriče nad tujcem ali pa ga že napol omamljeni vabijo, naj pride bliže. Žganje stoji v litrih na mizah in se pije iz kozarcev kakor voda. Na večer poskušajo s petjem, ki pa izzvani v živalsko tuljenje, ki se nato še pozno v noč glasi preko dobrav in gričev. V mnogih primerih nastajajo med pijanimi prepiri in divja medsebojna obračunavanja zaradi malenkosti, ki jim je vzrok samo v preobilno zavžiti žganjici. Več žrtev divjih pretepev pod vpli-

DOPIŠNA TRGOVSKA ŠOLA
V LJUBLJANI, KONGRESNI TRG 2

vpisuje

v svojo DVOLETNO TRGOVSKO ŠOLO, tečaje in predmete — knjigovodstvo, računstvo, slovenščina, nemščina, francoščina, korespondenca v raznih jezikih, stenografija itd. — Vpis priporočamo zlasti onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti ter onim, ki ne morejo obiskovati rednih trgovskih šol. Pouk je individualen in se vrši z dopisovanjem. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

vom žganja se že zdravi v bolnišnicah, laže poškodovani leže doma. Nekje na Gorenjskem se je stepla med seboj vsa domača družina, od gospodarja in starega očeta do najmlajšega vnuka, ki je pograbil poleno in šel nad hlapca, ki je nadlegoval njegovo sestro. Ti primeri niso osamljeni in se take stvari gode najbrže tudi v drugih krajih, kjer polnijo sode z žganjem, ob nedeljah pa iz njih litre in kozarce.

Z dežele nam pripovedujejo strahotne stvari, ki se gode sedaj ob času kuhanja žganja po deželi vseprek. Posamezniki so skušali vplivati na ljudi, da bi kuhali manj žganja in sadje rajši sušili, vendar pa so imeli bore malo uspeha. Ponekod so sušilnice sadja enostavno podrli že pred leti in so rajši vse odvišno sadje, ki ga niso mogli prodati, predelali v žganjico. Največ sadja suše zaenkrat še v hribih v kamniškem okraju in nad Škofjo Loko, dočim na Dolenjskem, kjer imajo vino, sušenja skoraj več ne poznajo. Kakšne bodo letos posledice preobilate sadne letine v znamenju kuhanja žganja posebno na našem podeželju, ve sam bog, vendar pa bo, če se pitje žganih pijač na kakšen način ne omeji, prišlo prav gotovo še do žalostnih dogodkov.

ČUDEN VEGETERIJANEC

Jaka: »Mislil sem, da ne ješ mesa, pa vidim gosko na mizi!«

Peter: »Res je; a jem le take živali, ki se ne preživljajo z mesom.«

Postani in ostani član Ciril Metodove družbe!

»In kaj je rekla moja mati?«

»Meni nič. Le sama zase je govorila, pa tako tiho, da nisem nič slišala. Ali res ne mislite ostati v semenišču, gospod Silvester?«

Kavčevka ni dobila odgovora.

Silvester je šel dalje svojo pot, molče, brez pozdrava.

Zdaj je vedel, da se je mati nalašč ognila vprašanju, kdaj ga bodo posvetili za duhovnika. Ali je hotela ohraniti vsaj malo upanja? Ali je morda mislila, da je to samo njegova mušica, trenutno razpoloženje, ki pa se bo izpremenilo?

Te misli se ni mogel otresti. Ne da bi se bil sam zavedal, je odšel proti vasi. Potem je zavil v hrib, na travnike.

Sedel je v travo in gledal okoli sebe.

Tu je stal pred leti s svojim prijateljem. Neko lepo nedeljo.

Spet je vse živo videl pred sabo. Kako so se bilke sklanjale v vetru in kako je stari Kolar zamaknjeno strmel v božje obilje.

Iz zdelo se mu je, da sliši pred sabo prijazni glas:

»Danes me še ne razumeš, parvule*. Pozneje, ko boš vedel, da se je iz prekletstva rodil blagoslov. V poti svojega obraza boš moral jesti svoj kruh!«

Ali ni bilo nekaj kakor kesanje v njegovih besedah? Ali starec za večer svojega življenja ni morda mislil, da bi bilo boljše, če bi bil prebil svoja leta v delu? Silvester je globoko zavzdihnil.

Ne, župnik Kolar se je zavedal, da človek ne sme kot tujec hoditi med drugimi ljudmi,

biti vzvišen nad njihovimi težavami in skrbmi, in jih tolažiti z drugim svetom.

S sklonjeno glavo je mislil na to. Toda njegovo srce se ni dolgo izgubljalo v preteklosti. Hrepenelo je naprej, po življenju, ne po odpovedovanju.

* deček.

Tu, doma, je jasno videl svoj sklep.

Ne sme se vdajati praznim upanjem. Odločiti se mora za poslednji korak, pretrgati mora poslednje spono.

Vstal je. Zdaj je že premagal vso svojo tesnobo.

Sklenil je, da ne bo več prikrival resnice, kakor bi bila ta resnica zločin.

Seveda bo moral biti obziren do svoje matere. Toda ali ni največja obzirnost to, da bo z njo odkrito izpregovoril?

Odločno se je obrnil proti domu.

Pred vasjo je srečal moža, ki je gnal dva konja.

»Dober večer, Šolar! No, ali ste še zdravi?«

»Že gre.«

»Kako pa je kaj doma?«

»Že mora iti, kakor drugi hočejo.«

Silvester se je čudil njegovim kratkim odgovorom. V prejšnjih časih je pogosto zahajal k Šolarjevemu in je bil vajen drugačnih sprejemov.

»Uršo sem danes videl, ko sem se vračal domov,« je spet začel. »Mimo mene se je peljala z Ovsenkom.«

»Tako?«

»Kaj pa vam je, Šolar?«

»Nič. Ali vam smem nekaj svetovati, gospod Markič? Pojdite rajši sami in ne kaži-

te se z mano. Midva ne spadava v isto družbo?«

»Ne razumem vas.«

»Me boste že razumeli. Jaz sem eden tistih, ki se jim morajo duhovniki ogibati. In vi boste duhovnik...«

Zadržal je konja in jima začel popravljati komata.

Silvester je šel počasi dalje in zmajeval z glavo.

Mati mu je nekoč pisala, da ima Šolar velike sitnosti in da je moral odložiti županstvo.

Takrat je te besede samo preletel in se ni z njimi ukvarjal. Zdaj pa se jih je spet spomnil.

Toda zakaj je bil Šolar proti njemu tako neprijazen? Tega ni razumel.

★

Ko se je vrnil domov, je že gorela luč v izbi. Mati je sedela za mizo in prijazno se mu je nasmehnila.

Preplašen jo je pogledal. Ob soju sveče se mu je zdel njen obraz še bolj izmučen kakor podnevi.

Vprašal jo je:

»Ali si dobro spala?«

»Se kar dobro. In kje si bil ti med tem?«

»Na travnikih.«

»Na obiske nisi šel? Kaj nisi stopil k učitelju?«

»Ne, rajši sem šel tja, kjer ni nič ljudi. Lepše je tam.«

»Prav si imel. Saj je tako lepo in ljudi si imel v mestu še preveč.«

»Mati, nekaj te moram vprašati...«

»Kaj pa?«

Politični pregled

Volitve v senat bodo 12. novembra

Volitve senatorjev za šestletno razdobje bodo v vsej kraljevini v nedeljo 12. novembra, po določilih zakona o volitvah senatorjev. Dan sklicanja senata, izvoljenega 12. novembra 1939, bo določil kraljevi ukaz. Ministrski svet razpravlja o političnih zakonih in je sklenil, da se takoj začne izdelovati volilni zakon in drugi politični zakoni. Ministrski svet je poveril pravosodnemu ministru dr. Lazarju Markoviču nalog, da sestavi predlog volilnega zakona na podlagi splošnega, neposrednega in tajnega glasovanja, z volitvami po listah in po proporcionalnem sistemu.

Nov napet teden.

Kakor napovedujejo v nemških dobro poučenih diplomatskih krogih, je treba ta teden računati z izredno važnimi dogodki, ki utegnejo biti še polni novih presenečenj in zelo dalekosežnih odločitev. Napovedano sklicanje nemškega državnega zbora, ki se bo sestel proti koncu tega tedna, prihod italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Berlin ter skoraj neprestana posvetovanja vodilnih nemških državnikov pri kancelarju Hitlerju kažejo na to, da se pripravljajo velike odločitve.

Kolikor pa je mogoče že sedaj presoditi, se suče glavna diplomatska delavnost okrog nemške mirovne politike. Nemčija bi želela, da pride sedaj, ko je dosegla svoj cilj na Poljskem in se sporazumela tudi z Rusijo, do sklenitve miru in bi bila pripravljena za to ceno doprinesti tudi žrtve, vendar pa le pod pogojem, da Anglija in Francija priznata nemške osvojitve na Poljskem in prepustita Nemčiji svobodne roke glede bodoče usode Poljske.

Iz Pariza in Londona že vnaprej odklanjajo take mirovne pogoje in izjavljajo, da ni mogoče govoriti o sklenitvi miru, dokler ni obnovljena neodvisnost Poljske. Ker torej kaže, da Nemčija s svojo politiko ne bo dosegla zaželenega cilja, ni dvoma, da bodo te dni v Berlinu razpravljali tudi o ukrepih za primer neizprosne nadaljevanja vojne. Baš s tega vidika je pričakovati presenetljive in dalekosežne sklepe, pri čemer bo igralo od-

ločilno vlogo stališče, ki ga bo zavzela Italija.

Nova evropska vojna, ki se je začela v začetku septembra tega leta, se razvija bolj v znamenju značilnih diplomatskih borb kakor pa ofenziv na samih bojiščih. Na vzhodnem bojišču lahko smatramo tudi poslednje boje za končane, odkar sta se po dolgem junškem odporu tudi varšavska in modlinska posadka odločili za predajo. Na zapadnem bojišču se sicer boji nadaljujejo, toda zaenkrat se sicer boji velikih dogodkov, ki bi spreminjali položaje. Tem bolj pa je zlasti na nemški strani na delu diplomacija, ki skuša ne le dokončno odpraviti vzhodno bojišče in vprašanja, ki so v zvezi z novim položajem na vzhodu, temveč s primernim diplomatski pritiskom sploh končati sedanjo vojno, ki je nastala zaradi nemško-poljskega spora.

Daljnosežni dogovori v Moskvi.

V vrsto teh prizadevanj moramo šteti vse nove dogovore med Nemčijo in Rusijo, ki so bili podpisani pretekli teden v Moskvi o priliki drugega obiska nemškega zunanjega ministra Ribbentropa. Njih pomen je na eni strani v dokončnem sporazumu med Nemčijo in Rusijo glede končnoveljavnega razdelitve Poljske, na drugi strani pa v pritisku, ki ga obe velesili izvajata sedaj na zapad, da preneha s sovražnostmi proti Nemčiji. Na zunaj manj vidno, toda za nadaljnji razvoj na evropskem vzhodu izredno važno pa je nastajanje novega ravnovesja sil, katerega najbolj značilna oznaka je predvsem v nenadni ruski delavnosti na vsem evropskem prostoru med Baltikom in Črnim morjem. Razume se samo po sebi, da pomeni to šele začetek ustvarjanja novih diplomatskih front, ki bodo kasneje odločilno posegle v razvoj sedanje vojne. Za sedaj lahko pripomnimo samo toliko, da se zapadni velesili skupnemu nemškemu pritisku za ustavitev vojne ne nameravata vdati, kakor so nam to pokazali že prvi odmevi novih moskovskih dogovorov.

Vsebina moskovskih dogovorov

Novi moskovski dogovori obsegajo štiri dokumente: 1. skupno izjavo obeh vlad o njunem prizadevanju za dokončanje sedanje

vojne, 2. prijateljski pakt, ki proglašča nemško-rusko razdelitev Poljske po novem razmejitvenem dogovoru za končnoveljavnost, 3. razmejitveni dogovor, ki določa dokončne meje nemškega in ruskega ozemlja na bivšem Poljskem ter 4. izmenjavo pisem o potrebi poglobitve medsebojnega trgovinskega prometa v obsegu, kakršen je bil doslej največji.

Glede na splošni razvoj v Evropi je trenutno znabiti največjega pomena skupna izjava nemške in ruske vlade, ki vsebuje mirovni poziv Angliji in Franciji, in to z grožnjo, ki je izražena v naslednjih dveh zaključnih stavkih izjave: Če bi prizadevanje obeh vlad ostalo brezuspešno, bi ugotovili dejstvo, da sta Velika Britanija in Francija odgovorni za podaljšanje vojne. V tem primeru bi se nemška in sovjetska vlada medsebojno posvetovali o potrebnih ukrepih. Ta grožnja napoveduje torej novo poglobitev nemško-ruskega sodelovanja za primer, da Anglija in Francija nadaljujeta sedanjo vojno proti Nemčiji. Obetajo se nam torej v sedanji vojni povsem nove razporeditve vojnih sil, ki jih sedaj še ni mogoče jasno obeležiti.

Ruski poseg na Baltik.

Za novo ravnovesje sil, ki nastaja v vzhodni Evropi, pa zasluži posebno pozornost poleg dogovora o razdelitvi Poljske, zlasti sporazum o medsebojni pomoči, ki ga je Rusija tik pred novimi dogovori z Nemčijo sklenila z Estonsko, malo baltičsko državo v neposredni sosesčini, ki je postala pravi ruski protektorat. Estonska daje Rusiji pravico, da na estonskih otokih Sarema (Oesel) in Hiiuma (Dagoe) ter v mestu Baltiski zgradi in vzdržuje oporišča za vojno mornarico ter določeno število letališč za sovjetske letalske sile. S temi estonskimi ugoditvami je postala Rusija dejanski gospodar vsega baltičskega področja, s čimer si je dodobra zavarovala tudi vhod v Leningrad preko Finskega zaliva.

Turški obisk v Moskvi

Istočasno pa se ruski državniki razgovarjajo tudi s turškim zunanjim ministrom Saradzoglom, ki se že nekaj dni mudi v Moskvi. Njegovim razgovorom pripisujejo velik pomen ne le za poglobitev rusko-turških odnošajev, temveč tudi v pogledu razčiščenja položaja v vsem črnemorskem pasu Balkanskega polotoka. To bo za nadaljnji razvoj Balkana gotovo velikega pomena, kajti tri vele-

»Kaplan ti je nekaj pripovedoval o meni.«
 »Odkod pa to veš?«
 »Kavčevka mi je povedala.«
 »Tajma pa svoja ušesa res povsod, kletavka!«
 »Ali ti je res kaj pripovedovala?«
 »Da.«
 »Oba sta molčala in mrtvaška tišina je nastala v izbi.«
 »Samo zaspano tikanje ure se je slišalo.«
 »Čez nekaj časa je rekla mati:«
 »Ali ne bi počakal tako dolgo, da boš po večerjal? Drugače bo spet Kavčevka ves čas vlekla besede na ušesa.«
 »Ali še nisi jedla?«
 »Jaz že. Za večerjo dobim samo juho. Druga ne smem, toda ti.«
 »Ne ljubi se mi jesti.«
 »Pa povej to Kavčevki. V kuhinji je.«
 »Silvester je šel v kuhinjo. Ko se je vrnil, je sedela mati mirno na svojem stolu in strmela v svečo.«
 »Ali ti je rekel, da ne maram več ostati v semenišču?«
 »To je rekel. Pa tudi to, da se misliš oženiti, iti v gledališče in postati muzikant.«
 »Kako more tako lagati?«
 »Ne tako glasno. Kavčevka bi utegnila kaj slišati.«
 »Da, in ti, mati?«
 »Vsega mu nisem verjela, prav zaradi tega, ker je toliko govoril.«
 »Ne vsega, toda tisto, da ne bom duhovnik?«
 »To že. Ker sem že davno odkrila, da te ta poklic ne veseli.«
 »Vedela si?«

»Da. Že lansko jesen, ko si prišel domov in že prej. Tako čudno si gledal, ko sem pripovedovala, kako lepo bo nekoč... In nikoli mi nisi pritrtil...«
 »Zakaj nisi nikoli nič rekla?«
 »Časih sama nisem mogla verjeti, potem pa spet... In zmerom sem se tolažila, da se boš morda premislil. Potem mi je pa gospod kaplan to povedal...«
 »Toliko skrbi in žalosti si imela zaradi mene med boleznijo!«
 »Res mi ni bilo prav lahko, fant. Toda čim bolj sem vse premišljevala, tem bolj se mi je zdelo, da duhovniški poklic le ne more biti pravi zate, če se ga braniš. Če pojdeš zdaj iz semenišča, mi ne bo hudega. Če bi bil že duhoven in bi slekel kolar, bi bilo pa greh.«
 »Silvester je molčal. To je bila ura, ki se je je tako dolgo bal. In mati mu ni prav nič očitala. Dobil je svojo svobodo brez boja. Pa se je vendar ni mogel veseliti.«
 »Njene krotke, tihe besede so ga nekako osramotile.«
 »Pomislil je, koliko noči je morala njegova mati prebedeti brez sanj, dokler se ni odrekli svojih srčni želji.«
 »In zdaj mu je samo rekla, da ji ni bilo lahko.«
 »Ona je prva pretrgala tišino.«
 »Zakaj mi prej nisi vsega sam povedal?«
 »Nisem še sam vedel. Vse je prišlo počasi, skoraj nepričakovano.«
 »Prišel je njeno roko in ni mu je izmaknila.«
 »Glej, mati! Ostal bi bil tam, tebi na lju-bo. Pa ni šlo. Nisem mogel.«
 »Skril je obraz v dlani in zahtel.

Tedaj je nežno izvila svojo roko iz njegove in ga pobožala po laseh.
 »Le pomiri se, fant!«
 Pa ga je le pustila jokati. Vedela je: mladi ljudje izlijejo svojo žalost v solzah in potem je vse dobro.
 Ko se je Silvester spet dvignil, je še enkrat rekel: »Tebi na ljubo sem hotel ostati. Res, mati!«
 »Tega niti marala ne bi bila,« je odvrnila.
 »Ko sem ležala, sem pogosto mislila, da boš ostal v semenišču, dokler bom živela, potem pa ga boš zapustil. Ta misel mi ni dala miru.«
 In potem je vprašala:
 »In kaj misliš zdaj? Ali imaš že kakšen načrt narejen?«
 Silvester ji je pripovedoval o svojih načrtih. Najprej počasi in negotovo. Počasi pa je oživel. Zbudilo se mu je spet veselje do dela, do trudapolnega udejstvovanja, in v najbolj živih barvah ji je začel slikati svojo bodočnost.
 Da bo že kmalu dobil službo, ji je rekel. Stari Schratt mu je priskrbel službo v neki veliki trgovini. Ta trgovina ima podružnice po vseh deželah, in če se bo dobro izkazal, bo prav hitro napredoval.
 In delal bo, kar bo mogel! Nobenega dela se ne bo ustrašil, in čim več bo dela, tem ljubše mu bo. Komaj že čaka trenutka, ko bo lahko začel služiti svoj kruh. Pokazal bo materi, da se mu ne bo treba kesati trenutka, ko se je odločil, da ne bo duhovnik. V dveh, treh letih jo bo že lahko podpiral. Če bi bil duhovnik, pa šele dosti pozneje.
 (Dalje prihodnjice)

sile si drže sedaj na tem prostoru ravnotežje; Italija, Nemčija in Rusija. Nadaljnji razvoj odnošajev med temi tremi velesilami bo zato odločilno usmerjal tudi novo balkansko politiko, katere bistvo je za sedaj v tem, da ostanejo vse balkanske države izven sedanjega vojnega spopada.

Odločitev ameriškega kontinenta

Ker ne smemo prezreti, da se obrisi teh novih ravnovesij pojavljajo v razpletu vojne, ki se med tem nadaljuje, bo seveda končna slika novih položajev, ki utegnejo nastati, odvisna tudi od razpleta vojne. Anglija in Francija ne kažeta doslej nobenega znaka, da mislita v svoji borbi, ki sta ji že v naprej točno opredelili končne cilje, popustiti. Kot veliko neznanko moramo v teh novih skupinah sil smatrati ves ameriški kontinent. Prav te dni se nadaljujejo posveti 21 ameriških držav na vseameriški konferenci v Panami. Ti posveti so v neposredni zvezi z vojnim razvojem v Evropi, njih namen pa je predvsem zavarovanje nevtralnosti ameriških držav. Na drugi strani se v prestolici največje ameriške države, Zedinjenih držav Severne Amerike, vodijo razprave o kongresu, o spremembi nevtralnostnega zakona v smeri posrednega podpiranja obeh zapadnih demokracij. Odločitve ameriškega kontinenta, ki bodo v veliki meri odvisne od nadaljnjega diplomatskega razvoja v Evropi, bodo na drugi strani močno vplivale tudi na sam evropski razvoj.

Jugoslavija, madžarska, Bolgarija in Grčija bodo strogo nevtralne.

Politični krogi pripisujejo v zvezi z diplomatskimi posveti v Moskvi veliko pozornost razčiščevanju položaja v Podonavju. Ti krogi ne verjamejo, da bi Francija in Anglija popustili ter pristali na nemško-ruski mirovni načrt. Zato pa računajo z mnogo večjo delavnostjo na zahodnem bojišču. Ti boji bodo države na jugovzhodu Evrope pripeljali do tega, da bodo še ojačale svojo strogo nevtralnost. Upajo, da bo Madžarska, Jugoslavija, Bolgarija in Grčija mogle ohraniti svojo neokrnjeno nevtralnost. Prav tako so prepričani, da tudi Rumunija in Turčija ne bosta posegli v vojno. Turčija bo v kratkem podpisala pogodbo z Anglijo ter sporazum s Sovjeti, da bo držala ravnotežje na Sredozemskem morju.

Obisk italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Berlinu

je dal priložnost za proučitev stališča Nemčije in Italije spričo novega položaja. Nemčija in Italija zagotavljata, da se odločno zavzemata za pravičen mir. V ta namen predvidevata:

Ustanovitev nove poljske države kot protektorata Nemčije. V novi državi ne bo tistih delov Poljske, ki jih je zasedla Sovjetska Rusija, in tudi ne pokrajin, ki so bile poprej del nemškega rajha.

Sklicanje evropske konference, na kateri naj se uredi problemi kolonij in Sredozemskega morja, ki so življenjskega interesa za Italijo. Verjetno je, da bodo še v teku tega tedna izšli mirovni predlogi v tem okviru.

Kakor tedaj, se zdi, da je tudi pri sedanjih posvetovanjih šlo za poskus, da bi Nemčija Italijo potegnila dejansko na svojo stran, česar pa Italija navzlic vsem pogodbam z Nemčijo ne želi, ker bi vojna, kakor vsem drugim ne zdaj nevtralnim državam prinesla samo škodo. Pač pa je verjetno, da je grof Ciano v Mussolinijevem imenu ponudil Nemčiji, da bi bila Italija pripravljena posredovati pri Franciji in Angliji za mir.

Nobenega dvoma pa ni, da je razširitev ali omejitev evropske vojne danes odvisna samo od Italije, ki se te svoje odgovornosti tudi zaveda.

Rumunija ni pustila tjakaj pribeglemu predsedniku poljske države Moscickemu in prav tako tudi članom poljske vlade delovanja na rumunskem nevtralnem ozemlju. Zato so

odstopili predsednik poljske republike Moscicki in poljska vlada.

Za novega predsednika poljske države i tujni je bil postavljen Rackiewicz, ki je imenoval tudi novo vlado s sedežem v Parizu.

Pogovori v Moskvi

s turškim zunanjim ministrom Saradzoglom še vedno niso končani in ostane minister še ves ta teden v Rusiji. V Moskvo sta prispela na povabilo tudi zunanja ministra Letonske in Litve, s kaerima državama bo Rusija sklenila podobne dogovore kakor z Estonko, da si zagotovi vojaška oporišča v baltskem morju.

PO POČITNICAH

Učitelj: »No, Drejče, se ti je kaj tožilo po šoli?«

Drejče: »Meni ne, pač pa mamici, ki je ves čas vzdihovala: „Bog daj, da bi bila že spet šola!“«

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. V mariborskem okolišu so se trgovali za kg žive teže: voli I. po 4 do 5, II. po 3 do 4, plemenski po 4 do 5,50, telice po 3 do 3,50, krave po 3, teleta II. po 4 do 4,50 din. V Slovenjgradcu pa voli I. po 4, voli II. po 3, voli III. po 2, telice I. po 4, telice II. po 3, telice III. po 2, krave I. po 3, krave II. po 2, krave III. po 1,50, teleta I. po 6, teleta II. po 5 din.

SVINJE. Za kg žive teže so bili: v mariborskem okolišu pršutarji po 6,50 do 7,50, špeharji po 8 do 8,50 din. Prasci 6 do 12 tednov stari so se prodajali po 70 do 130 din za rilec. V Kočevju: špeharji po 9, pršutarji po 7, v Ptujju: špeharji po 7,50 din do 7,75 din, pršutarji po 6,50 do 6,75 din. Prasci 6 do 12 tednov stari so se prodajali po 50 do 130 din za rilec. V Konjicah: špeharji po 8, pršutarji po 7 din.

VINO. V ljutomerskem okolišu si dobil pri vinogradnikih navadno mešano vino po 4 do 5, finejše sortirano pa po 6 do 9 din, v novonemškem okolišu pa navadno mešano vino po 5, finejše sortirano pa po 6 din za liter.

HMELJ. Zadnje dni preteklega tuda so se ne slovenskemu hmelju dvignile in se sedaj plačuje hmelj po 39 do 42 din in z napitnico še preko 42 din. Večje partije so v čvrstih rokah in jih je težko dobiti. Kakor čujemo, hitijo z nakupom trvdke, ki so še malo kupile in morajo pokriti že prej sklenjene dobavne pogodbe. Položaj obeta ponovno učvrstitev, zato kažejo cene nadaljnje nagnenje za dvig. Doslej so prodane 4/5 pridelka.

KRMA. V Celju: lucerna 90, seno 80, slama 50, v Novem mestu: lucerna 100, seno 100, slama 30, v Kranju: lucerna po 90, seno po 75, slama po 50 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Ljutomeru: goveje po 8, telečje po 9, v Kočevju: goveje po 11, svinjske po 8, v Ptujju: goveje po 10, telečje po 12, svinjske po 7 do 8 din za kg.

VOLNA. V Novem mestu: neoprana 18, oprana 25 din za kg.

MED. V okolici Maribora: 18, v Litiji 20, v Novem mestu 16, v Kočevju 16 do 18 din za kg.

TANERA I M:

Naman Abas Zgodovinska povest iz Sirije

Kakor vse odlične mlade Turkinje je bila dolga leta vzgajana v najstrožji ločenosti od moških. Pa je stopil ta mladi, lepi Maronit na pot njenega življenja in k temu še kot rešitelj iz smrtne nevarnosti. Pri tem se je izkazal za tako pogumnega, odločnega in obzirnega moža, da ji je moral v največji meri ugajati.

Ce je že sama misel nanj polnila vso njeno dušo, kako zelo ji je šele tolklo srce, ko ga je spet zagledala in spoznala, kako zelo se briga zanjo. To vse jo je spet spravljalo v toliko zadregu, da se je komaj upala govoriti. Na njegovo vprašanje je zato odgovorila le kratko:

»Vožnjo bom lahko prenašala.«

»Dobro. Pot nastopimo takoj.«

Naman je poplašal krčmarico za njen trud in pozval Ibrahima, naj mu pomaga zanesti ponesrečenko na voz. Služabnica je bila medtem pripravila na vozu čim mehkejše ležišče. Naman je stopil k Dilrubi in ji dejal: »Ponesel te bom na voz. Položi svojo desnico okoli mojega vratu, da mi olajšaš nošnjo. Ibrahim, ti boš skrbel za to, da bo zlomljena noga ostala po možnosti v vodoravni legi in da se ne bo mnogo gibala. Krčmar naj drži konja, a Estera nam bo pomagala iz voza.«

Vsi, tudi mlada Turkinja, so brez oklevanja storili, kakor je bil odredil Naman. Ko se je Dilruba v krepkih Namanovih rokah stiskala v njegovim prsim, ni več vedela ničesar o zlomljeni nogi, nič več ni bila utru-

jena, le blažen drget, ki ga doslej še ni bila nikdar občutila, jo je spreletaval. Kakor iz sanj se je zbudila, ko jo je Maronit z največjo previdnostjo položil na ležišče, katero je bila pripravila Estera. Nato jo je skrbno pokril z mehkiimi odejami, dal Ibrahimu obilno napitnico, sedel na voz in pognal konja.

Delno zaradi tega, ker se je vreme čedalje bolj jasnilo, delno pa zaradi razmerno dobre poti po lahno nagnjenem svetu navzdol je lahko tako hitro poganjal konja, kolikor je stanje ponesrečenke le dopuščalo.

Namanova mati je bila medtem pripravila čedno sobo in zdaj sama prevzela skrb za bolno mladenko. S pomočjo udobnega nosilnega stola je bila Dilruba prenešana v sobo. Maronit pri tem prenosu ni bil potreben, temveč je samo naročil, kako naj služinčad pomaga. Ko je videl, da je bilo vse v redu storjeno, je dal Dilrubi roko in rekel: »Zdaj si v dobrem varstvu. Moja mati bo skrbela zate. Takoj pojdem k našemu zdravniku, da ukrene, kar je še treba storiti. Je sicer starejši mož, toda spreten Evropec, ki mu smeš brez pridržka zaupati.«

»Hvala ti. Ne morem se ti zahvaliti tako, kakor čutim v svojem srcu. Ne najdem primernih besed. Naj ti Alah tisočkrat povrne, kar si mi storil dobrega.«

Naman ji je lahko stisnil roko, kar ji je ponovno pognalo vso kri v lica. Potem jo je zapustil in pohitel po zdravniku. V kratkem času se je vrnil z njim. Zdravnik je

ugotovil preprost zlom kosti, kar se bo dalo ozdraviti brez posledic. Samo mirno da bo morala ležati. Štiri tedne da bo trajalo, vreden bo lahko mislila na nadaljevanje potovanja. O zasilni obvezi, ki jo je napravil Naman, se je zdravnik izrazil zelo pohvalno.

Ko ji je bil zdravnik napravil obvezo iz mavca, kakor je to treba storiti, je šel, in gospa Abasova je stregla mladi Turkinji, kakor bi bila njena hči. Dilruba ni mogla imeti boljše strežnice. Tudi njeni svojci bi se ne bili skrbneje brigali zanjo.

3.

Naslednjega dopoldneva je vprašala gospa Abasova, ali bolnica dovoli, da bi jo Naman obiskal in govoril z njo.

Globoko zardela je odgovorila: »Vem, da imajo kristjani drugačne navade kakor mi. Prosim te torej, da storiš, kakor misliš, da je prav.«

»Mojega sina bo zelo veselilo, če bo smel sam povprašati po tvojem zdravju. Da se ne boš vznemirjala, bom zmerom poleg tebe.«

Kmalu nato je vstopil Naman. Ves očaran je gledal ljubki obraz mlade Turkinje, ležeč na beli blazini. Tudi njega se je lotevala zadržga, ki jo je razločno kazal mladenkin obrazek. Toda premagal se je in kolikor mogoče mirno vprašal: »Ali si se dobro naspala, Dilruba?«

»Tako dobro, kakor bi bila počivala v prekovem naročju. Alah mi je dal v tvoji materi veliko dobrodušnico. Nikdar v svojem življenju se vama ne bom mogla dovolj zahvaliti za vse, kar sta mi storila.«

»Pusti to, Dilruba. Bilo je ugodno naključje, da se nisem dal pregovoriti in da sem kljub neurju potoval čez gorovje.«

KROMPIR. V Celju po 90 do 100, v Mariboru po 100 do 150, v Slovenjgradcu po 100, v Konjicah po 90, v Kranju po 80 din za 100 kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 3. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem tržišču):

1 angleški funt za 176.40 do 179.20 (za 219.50 do 222.70) din;

100 francoskih frankov za 99.60 do 101.50 (za 124.50 do 127.80) din;

1 ameriški dolar za 43.63 do 44.23 (za 54.80 do 55.20) din;

1 holandski goldinar za 23.26 do 23.64 (za 29.02 do 29.40) din;

1 belgijsko belgo za 7.49 do 7.61 (za 9.35 do 9.47) din; 1 klirinško marko za 14.30 din.

Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 385 dinarjev.

Sejmi

8. oktobra: Begunje pri Cerknici, Rakičan;

9. oktobra: Šmarjeta pri Rimskih toplicah, Kranjska gora, Št. Vid pri Stični, Oplotnica;

10. oktobra: Rajhenburg, Vuzenica, Ljutomer, Kamnik;

11. oktobra: Radeče pri Zidanem mostu;

12. oktobra: Semič, Teharje;

13. oktobra: Kaplja;

Drobne vesti

— **Bombaž nam bo še vedno dobavljala Italija.** Največ bombaža smo doslej kupovali od Italije in tudi za bodoče je zagotovljena ta dobava. Italija je namreč nakupila v Ameriki velike množine surovega bombaža, ki ne bodo dovoljne samo za Italijo, ampak bodo zadostovale tudi za izvozne potrebe italijanske tekstilne industrije, ki bo mogla še vnaprej preskrbovati naši industriji bombažno predivo.

— **Blažje ravnanje pri izterjavanju davkov bo predpisal vsem davčnim upravam finančni minister.** Pri kmetijskem ministru so se dnevno oglašala kmetijska zastopstva in ga prosila, naj stori vse, da bi se ohranile cene kmetijskim pridelkom na tisti višini, kakor so bile še nedavno. Če bodo cene še naprej tako padale, kakor so zadnje dni, potem kmetje ne bodo zaslužili nič in bodo težko poravnali svoje davke in obroke za Privilegirano agrarno banko. Kmetijski mi-

nister je nato posredoval pri finančnem ministru, da naj davčne uprave nekoliko počakajo z izterjevanjem davkov in obrokov za Privilegirano agrarno banko, dokler ne bodo kmetje vnovčili svojih pridelkov. Finančni minister je prošnji ustrejel.

— **Pomirjenje na denarnem trgu.** Po obvestilih s pristojnega mesta je uredba o hranilnih vlogah pri denarnih zavodih imela zelo ugoden vpliv na denarni trg. Ugotovljeno je, da je po uveljavljanju uredbe nastopilo popolnoma običajno stanje. Ne samo da niso bile izčrpane vloge do zneska, kakor ga predvideva uredba, temveč so tudi odprave mnogo manjše, kakor pa se je pričakovalo. Neutralska politika, ki jo z uspehom izvaja naša država in normalni razvoj našega gospodarskega življenja sta največ doprinesla k temu, da je v vrstah vlagateljev popolno pomirjenje. Če ne bo nepredvidenih dogodkov in če se izpolnijo pričakovanja, da ne bo realiziranih niti 40 odstotkov vlog, bo že v prvi polovici oktobra mogoče znatno omiliti ali celo popolnoma ukiniti vse omejitve glede razpolaganja s hranilnimi vlogami. Ker se je ugotovilo, da nekatere po-

šte niso pravilno razumele predpisov uredbe o hranilnih vlogah in ne izplačujejo v uredbi določenih zneskov, se opozarjajo vlagatelji, ki bi imeli v tem pogledu kake težave, naj se v vsakem takem primeru obrnejo naravnost na ravnateljstvo Poštne hranilnice.

— **Vložitev prijave za novo odmero točilne takse za triletno razdobje 1940-42.** V smislu pravilnika za izvrševanje določb k zakonu o taksah se začne dne 1. januarja 1940 novo triletno odmero razdobje za odmero in plačevanje takse za pravico, točiti alkoholne pijače na drobno in na debelo. Zato se pozivajo vsi imetniki pravice za točenje alkoholnih pijač na drobno ali na debelo, naj zaradi pravilne odmere takse vložijo v času od dne 1. do 30. oktobra t. l. pri pristojnem oddelku finančne kontrole, v čigar območju so obratovalnice, prijavo na predpisanem obrazcu in da izkažejo v prijavi vse podatke, potrebne za pravilno odmero takse. Obrazec prijave si lahko priskrbe pri oddelku finančne kontrole po 1 din. Točilec, ki ne vloži prijave ali je ne vloži v določenem roku, izgubi pravico pritožbe zoper odmero takse, ki se mu odmeri po uradni dolžnosti.

Kako sem obvaroval ajdo slane

Slane zadnjega tedna so hudo poškodovale, ponekodi celo uničile, ajdovo setev. Z ajdo je sploh križ. Če jo seješ zgodaj, ti povcva prav do žetve in odpada mnogo zrnja predčasno in je pridelek skromen. Pozne setve pa naglo in enakomerno odcveto in nastavijo obilno zrnja, so pa v nevarnosti, da jih pomori slana. Če tedaj ostane kaj zrnja, so to le puhle babice, ki dajo komaj malopridno seme, moke pa ne bo iz njih.

Pri svojih dveletnih poizkusih z umetnimi rastlini sem imel v opazovanju tudi ajdo, to važno krušno rastlino naše revne Slovenije. Na podlagi svojih dognanj sem vsejal letos na Aleševu (v naši dolini trdijo, da je ta čas najboljši za ajdovo setev) dva mernika s fitodinom C kvašene ajde. Za eno širino sejala stroja pa sem posejal nekvašeno seme. Že med rastjo sem ugotovil, da je s fitodinom C kvašena ajda sicer pozneje vzkliła, toda je kmalu pustila za seboj nekvašeno kontrolno parcelo. Na visokost sicer ni bila kvašena mnogo večja, pač pa mnogo bolj košata. Nastavila je obilnejše cvetje in je za dober teden prej enakomerno odcvetela. Ko jo je poparila slana, je bilo zrnj ajde, kvašene s

fitodinom C že povsem zrelo, na kontrolni parceli pa je bilo še 80 odstotkov nezrelega belega in zelenega zrnja.

Za dva mernika ajde sem porabil za kvašenje 50 gramov fitodina C, ki me je stal 100 din. Ta denar sem prav dobro naložil, ker bom lahko drugo leto to dobro dozorelo seme prodal za seme tistim, ki jim je slana vzela dobro semenjsko ajdo. Tudi ostalih žitaric ne bom nikoli več sejal, ne da bi jih prej prekvasil s fitodinom.

Janko Kač.

Dopisi

MALA NEDELJA. Sokolska tombola se bo vršila nepreklicno v nedeljo dne 15. oktobra točno ob 3. uri popoldne ob vsakem vremenu. Vsi od blizu in daleč se je bomo udeležili.

»Ne, Naman efendi, to je bil moj kizmet (usoda). Ti si moral iti tisto pot, sicer bi bila umrla. Naslednji sunek strašnega viharja bi me bil vrgel čez skalovje in obležala bi bila mrtva kakor moja dva uboga mukarija.«

»Nekaj resnice je že v tvojih besedah. Sicer pa je prav za prav bojazen moje matere tvoj kizmet. Da bi se ne bila zaradi mene vznemirjala, sem kljub prošnjam svojih sodnikov odjezdil iz Bajrute.«

»Moja bojazen je bila torej tokrat mnogo vredna«, se je vmešala v pogovor gospa Abasova. »Povzročila, je da si lahko rešil mlado, evetoče človeško življenje.«

»To je res, in zato hočemo verjeti, da je bil to Dilrubin kizmet. Toda zakaj si pri takem vremenu potovala samo v spremstvu z dvema mukarijema čez gorovje?«

»Z menoj sta bila še en nefer (vojak) in en evnuh (haremski stražnik) iz očetovega harema. Oba sta potem, ko sem se bila ponesrečila, mislila pač le na svojo rešitev. Gotovo sta naznanila mojemu očetu, da me je v gorovju doletela smrt.«

»Jutri lahko svojemu očetu pošlješ pismo. Zjutraj ob sedmi se odpelje pošta v Damask. Ali nisi mogla svojega potovanja odložiti za en dan?«

»Prav za prav ne. Ko mi je bila pred skoro dvema letoma umrla mati, sem živela pri eni izmed očetovih sester v Larnaki, ker me obe drugi ženi mojega očeta nista marali. Pred pol letom pa me je moj oče, ki je v zadnjem času živel v Kanavatu ob vznožju Haurana, spet vzel v Damask in mi je dal svoje tamkajšnje hiše preurediti v lasten haremluk. Zato mi je zapovedal, naj se preko Bajrute vrnem v Damask. Stanovala bom torej

ločeno od njegovih dveh žen in bom tako malo prišla z njima v dotiko, da si medsebojno ne bomo v nadlego. Jutri zvečer je hotel moj oče slaviti majhen domači praznik, da bi me kot gospodarico uvedel v moj haremluk. Zato je bil naročil evnuhu Mustafi, da jutri dopoldne zanesljivo pride z menoj v Damask. Včeraj smo hoteli dospeti do Store, danes pa do hana Mezeluna. Tako bi pripeli jutri proti poldnevu v Damask. O strašnem viharju na vrhu Libanona nismo vedeli prav ničesar, ko smo odpotovali iz Bajrute. Zdaj me je moj kizmet privedel v Cale in me vsilil vajinemu varstvu.«

Gospa Abasova jo je prekinila: »Nikar ne govori o vsiljenju. Zelo prijetno mi je in veseli me, da bom nekaj časa imela ljubo hčer. Žal mi je le, da je boleča rana tisto, kar te je privedlo v našo hišo.«

»Nič več me ne boli, gospa mati Abasova, zakaj dvoja roka je blažeči balzam, ki odganja vse bolečine.«

Med takim pogovorom je mineval čas. Naman se je kmalu poslovil, da je šel po opravkih. Gospa Abasova je pač zdaj pa zdaj zapustila bolniško sobo, da je opravila gospodinjska dela, a se je zmerom spet vrnila k Dilrubu in kramljala s svojo mlado varovanko. Mlada Turkinja, ki je bila spočetka precej plašna, se je čedalje bolj počutila pri Abasovih kakor doma. Popoldne je napisala za očeta dolgo pismo, ki ga je eden izmed služabnikov ponesel v poštni nabiralnik, ne da bi bila gospa Abasova in njen sin videla naslov na pismu. Naključje je tako hotelo, da nista mladi Maronit in njegova mati izvedela za ime Turka, čigar hči je prebivala pri nju. Kadar je Dilruba govorila o njem, ga je

imenovala zmerom le očeta, a mati Abasova je bila toliko obzirna, da je ni izpraševala po očetu. Naman pa sploh ni hotel o Turkih ničesar vedeti in se je vpricho dekleta skrbno ogibal pogovora o njenih svojcih.

Ko je po šestih dneh prispelo očetovo pismo, je Naman Dilruba samo vprašal, ali je oče glede njene usode pomirjen. Odgovorila je: »Moj oče slavi Alaha, da si me ti rešil.« Na te besede je Naman ni več izpraševal. Ponovno so nato še prispela pisma in pošiljke za Dilruba iz Domaska. Maronit pa se vztrajno ni brigal za ime pošiljatelja. Zanj je bila Dilruba le od njega rešeno dekle.

Zivljenje v Abasovi hiši je postalo zaradi Dilrube čisto drugačno, kakor je bilo prej. Naman zdaj še ni bil niti enkrat šel po svoji prejšnji navadi na lov na volkove v divje kraje libanonskih dolin. Tudi se je proti svoji stari navadi hitreje vračal domov s polja in iz vinogradov, kjer je nadzoroval delavce. Čedalje pogosteje je prihajal k obema ženskama v bolniški sobi in ko so smeli Dilruba prenašati na nosilnem stolu v lepo senčno utico sredi vrta, kjer je smela deklica ostajati po večji del dneva, je Naman po dolge ure predeval pri obeh ženskah in kramljal, pripovedoval dogodke ali pa kaj bral iz arabskih, turških in francoskih knjig. Medtem so Dilrubine črne oči navadno nepremično zrlle mladega Maronita. Včasih se je zdela, kakor bi bila Dilruba bolj skušala brati iz njegovih potez njegove misli, kakor pa je poslušala njegove besede. Kadar je iz knjige pogledal proti njej, sta se njuna pogleda srečala. V takem primeru je Dilruba povesila oči in globoko zardela; toda čez

Novice

* Odkritje spominske plošče na rojstni hiši pok. pisatelja Petruške v Kamniku, ki je bilo napovedano za 1. oktobra, je bilo po sporazumu z vsemi sodelujočimi preloženo na poznejši čas in se bo izvršilo v nedeljo 15. oktobra.

* Posebna orožniška brigada za Hrvatsko. Na osnovi sporazuma je bila v Zagrebu osnovana posebna orožniška brigada banovine Hrvatske. Za poveljnika brigade je imenovan orožniški brigadni general Tartaglia, ki je Hrvat.

* Znižane cene za delavce v Narodnem gledališču. Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je na prošnjo Delavske zbornice dovolila delavcem 50% popust za balkonske in galerijske sedeže v dramih in operi. Pri gledališki blagajni je treba predložiti samo potrdilo, ki ga dobe delavci v knjižnici Delavske zbornice ali pa pri svojih strokovnih organizacijah. Gledališka uprava je s tem omogočila tudi delavcem, da obiskujejo gledališke predstave in smo prepričani, da se bodo številno posluževali te ugodnosti.

* Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja svoje umrlih članov, ki so za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt po 1. septembru 1937 vplačali vsaj 100 tedenskih prispevkov, da prijavijo za dežjo rento ali vdovsko podporo brezpogojno prilože: 1. Mrliški list. 2. Družinski izkaz (izpisek oziroma poročilo župnijske matice). Obe listini dobe svoji v župnišču ter sta v smislu § 189. ZZD kolekov prosti.

* Povišana pristojbina za potne liste. Do 31. marca 1940 bodo policijske oblasti pobirale pristojbino 50 din pri izdajanju vsakega policijskega vizuma za potni list pri odhodu jugoslovanskega državljan v tujino, razen pri delavcih (izseljencih). Pod pojmom delavca (izseljenca) se razume vsak jugoslovanski državljan, ki odhaja v tujino z namenom, da dobi zaposlitev kot ročni delavec, brez ozira na čas, ki ga namerava prebiti v tujini.

* Nasilen vlomilec. Neznani moški vitke postave, črnih las, oblečen v moder suknjič in črne belo črtaste hlače, je vlomil prejšnji četrtek v hišo Franca Mavca v vasi Čemše, v občini Mirna peč. Ker domačih ni bilo doma, je lahko prebrskal oredale in omare in

nekaj trenutkov se je njen ugibajoči pogled spet vpiral v bralca.

Namanu Abasu se je podoba lepe, mlade Turkinje počasi tako vtisnila v srce, da je bila noč in dan v njegovih mislih. Kmalu je spoznal, da ljubi Dilruba. Ali naj ji prizna ljubezen? Ali bo dobil dovoljen odgovor. Da se mu ni bilo treba bati odklonitve, so mu pogosto in razločno izdajale njene oči. Toda Dilruba je Turkinja! Seveda sovraži Turke, toda njegovo sovraštvo ne obsega turških žen in deklet. Vendar se ne more oženiti z žensko, ki bi ga dovedla do tesnejših stikov s turško rodbino. Poroka s turškim dekletom se mu je zdela mogoča le, če bi se Dilruba pokristjanila in se odpovedala svojcem. Biti bi morala kakor nekaka sirota brez vsakih svojcev. Z njenimi svojci bi se že pozneje pogovoril. Zdaj bi samo rad še vedel za njeno mišljenje. Naravnost vprašati jo, se mu je zdelo nemogoče. Morda bi to opravila njegova mati. Ta bi lahko to storila!

V njegovo največje veselje se je mati takoj izjavila za pripravljeno ustreči njegovim željam. Gospa Abasova je ljubila dobrosrčno, ljubko turško deklico. Rada bi jo imela za snaho. Zraven tega je upala, da bi jo tako mnogo laže pridobila za krščansko vero. Obljubila je sinu, da bo Dilruba počasi izpraševala, kako misli. To ni bila lahka naloga. Dilruba je bilo pošteno in odkritosrčno dekle. Ni poznala laži in zvijač. Tudi se ni znala potvarjati in govoriti s prikritim namigavanjem. Čeprav Orientalec (Vzhodnjak) posebno rad govori v prisposodobah, vendar te prisposodbe niso nič drugega kakor neposredni opisi njegovih namer ali pa bujna oleg-

še enkrat našim naročnikom:

Jesen je nastopila, večina pridelkov je pospravljenih, ki so šli deloma tudi že v denar. Zato je sedaj skrajni čas, da poravnate naročnino za »DOMOVINO«. Res je, da jo je precejšnje število naročnikov že plačalo, toda še jih je mnogo, ki stoje ob strani neodločni. Vse te opozarjamo še enkrat na njih naročniško dolžnost. Zavedajo naj se, da je zadnje četrletje skrajni čas, da plačajo ono malo naročnino, ki se zahteva za list, ki jih je ves čas zabaval, poučeval in obveščal o vseh važnejših dogodkih, doma in v tujini. In »DOMOVINA« zahteva tako malo, samo Din 36.— na leto, nudi pa jim 52 števil, številka ne stane torej niti 1 Din. Zato naj nihče ne pomišlja in naglo poravnaj, kolikor je potrebno, da bo naročnina plačana do konca leta. Onim, ki bi se za naš opomin še ne zmenili, bomo poslali poštnega sluga v hišo, da pobere s poštnim nalogom dolžne zneske. Ta način pobiranja je seveda dražji, ker računa pošta za tako opravilo posebne pristojbine, ki jih mora naročnik plačati. Zato naj nihče ne čaka, ampak naj plača prostovoljno sam, kar je še dolžan.

Uprava „Domovine“

našel zlato ameriansko dvokrovno uro z arabskimi številkami, vredno 2000 dinarjev. Denarja pa je našel le 40 dinarjev. Tata je zasačil domači sin in ga hotel zadržati. Tat se je spopadel z njim in ga precej poškodoval, nato pa pobegnil v hribe proti Trebelj-nem.

* Drzen vlom v Voklem. Pred nedavnim je bilo vlomljeno v Voklem v stanovanje Golorej Helene. Tat je dobro prebrskal stanovanje in odnesel zlato žensko uro z zlato zapestnico, zlato ovratno verižico z obeskom, dva para zlatih uhanov, več drugega zlatega in srebrnega nakita in tri metre temnosivega blaga za žensko obleko. Skupna škoda znaša 2550 dinarjev.

* Visoka globa zaradi v pismu poslanih dolarjev. Na Sušaku so pred nekaj tedni carinski organi zasegli pismo, v katerem je neka posestnica poslala 1.300 dolarjev na naslov nekega zagrebškega trgovca. Dolarje so zaplenili in uvedeno je bilo proti odpošiljateljici kazensko postopanje. Zdaj je finančno ministrstvo potrdilo obsodbo, s katero je bila pošiljateljica dolarjev v pismu kaznovana z globo 90.000 din.

* Trije pojedli ukradeno tele v dveh dneh. Na Tolstem vrhu so trije storilci odpeljali tele iz hleva posestnice Josipine Arih. Orožniki so zajeli nekega Štefana Pisarja, potem njegovega sina Ivana ter Adolfa Krum-

pačnika, ki so priznali, da so tele pojedli v dveh dneh, ker niso imeli kaj jesti. Guštanjski orožniki so jih prignali v sodne zapore.

* Med poroko je pobegnila iz cerkve. V Gundincih pri Dajkovu se je dogodila nenavadna otmaica neveste. Siromašen mladenič Sandor Nikolić je bil že dolgo zaljubljen v bogato mladenko Maro Ljubić. Marini starši pa niso hoteli nič slišati o poroki hčere s siromašnim mladeničem, temveč so Maro dali bogatemu sinu posestnika Gjorgjevića Stevu. Ko je bila s Stevom že v cerkvi in je bilo vse pripravljeno za poroko, je nevesta pobegnila iz cerkve in se pustila ugrabiti od Sandorja Nikolića, ki je prežal na njo v bližini. Oba sta neznanj kam izginila. Marini starši pa so razglasili, da se poroki s Sandorjem ne bodo več protivili, samo če se hči čim prej vrne domov.

* Nabiranje koščic sliv, češpelj in drugega koščičnega sadja. Ker so posušene koščice sliv in češpelj ter drugega sadja potrebne za izdelovanje posebnega olja, ki so z njim napolnjena cedilca (filtri) za dihanje pri plinskih maskah so tudi te koščice dobile svojo vrednost za vse države, predvsem jih seveda moramo nabirati za potrebe lastne države. Prav lahko jih bomo pa tudi izvažali. Ker je letošnja letina posebno dobra za koščičasto sadje, imamo tega blaga v naši državi izredne množine in bo imelo prebivalstvo tudi pri

šava govora. Dilruba se je na primer rada posluževala v pogovoru z gospo Abasovo takih zanosnih prispevkov, kakor: »Ti si mila luna, ki ovetljuje hišo tvojege sina s svojo srebrno svetlobo, on pa je solnčni žarek, ki razliva daleč na okoli svoj sijaj in svojo toploto.« Kljub temu pa ni lahko razumela namigavanj, nanašajočih se na bodočnost, ki bo morda nastopila. Zato so se čisto ponesrečili prvi diplomatski poskusi gospe Abasove.

Gospa Abasova je spoznala, da mora ubrati drugačno pot. Kar naravnost je vprašala Dilruba, ali si lahko predstavlja, da bi živela ob Namanovi strani po evropsko, kot krščanska žena. Tedaj je mlada Turkinja nagnila glavico in odgovorila s tresočim se glasom: »Če cvet puščave lahko prenese, da ga presadijo v raj, ne da bi bil zavoljo preobilice slasti in blaženosti umorjen, potem gotovo.«

Gospa Abasova ni dalje izpraševala. Ko se je njen sin Naman vrnil zvečer s polja, ga je pomenljivo pogledala in mu rekla: »Poskusi svojo srečo.«

Naman je šel takoj v utico, prepleteno z glicinijami. Bil je krasen majski večer. Pred tremi dnevi je bil zdravnik odvzel Dilrubi z noge mavčev oklep; deklica je že poskušala hoditi in so se ji prvi poskusi posrečili. Malo pred tem je Dilruba v pogovoru namignila, da mora očetu pisati, naj pošlje zanjo voz, češ da ne sme več izkoriščati dovoljeno ji gostoljubnost. Gospa Abasova na te besede ni bila dala odgovora, temveč ji je bila zastavila gori omenjeno vprašanje in dobila zaželen odgovor.

Ko je stopil mladi Maronit v utico, sta vedela on in Dilruba, da se je približal odlo-

čilni trenutek, vendar se nobeden izmed njiju ni opogumil, da bi bil izpregovoril odredilno besedo.

Drgetajoč od razburjenja, vendar premagujoč se, kolikor se je dalo, ji je kakor običajno podal Naman roko, ter jo vprašal po zdravju. Čutil je, kako se je njena ročica tresla v njegovi. Kljub temu se še ni upal obdržati njeno roko v svoji Dilruba pa, žareča kakor mak ob solnčnem zapadu, je nagnila glavico k tlom in začela z zgovornostjo, ki sicer ni bila njena lastnost, pripovedovati, da je šla po vrtu večkrat sem in tja, ne da bi bila čutila najmanjše bolečine.

Naman je na te besede začel na vso moč peti hvalo zdravnikovi spretnosti, s čimer se je nenavadno navdušeno strinjala tudi ona. Čez nekaj časa sta oba vse resnične in morda tudi namišljene vrline zdravnika tako temeljito predelala, da ni ostalo kar nič več takega, kar bi še bilo vredno pohvale. Zato sta umolknila.

Le nekaj sekund trajajoči molk se je zdel obema cela večnost. Deklici se je zdelo, da ji morajo počiti žile na licih in čelu, a Naman je komaj mogel dihati, tako tesnobno se je počutil. Tedaj pa se je opogumil. Zajel je sapo in začel z drgetajočim, napol zadržanim glasom: »Dilruba!«

Mladenka je še bolj sklonila glavo in težko dihala.

»Dilruba, ali si lahko predstavljaš, da bi bila kot kristjanka žena možu, ki te ljubi bolj ko vse drugo na svetu? Ali bi lahko bila moja žena?«

(Dalje prihodnjic)

Država odkupi odvzeto živino

Pred dnevi je kmetijski minister dr. Branko Čubrilo napovedal v svoji izjavi, da bo vojaštvo odslej vso potrebno živino in vozila za vojaške potrebe nabavljalo z odkupovanjem. Ministrski svet je na predlog ministra za vojsko in mornarico izdal uredbo o odkupu živine in vozil za potrebe aktiviranih enot vojske in mornarice, s katero se predpisuje, da se prihodnje nabave potrebne števila živine in vozil za vojsko morajo izvršiti samo z odkupom. Ministrstvu za vojsko in mornarico je bil v te namene dan na razpolago kredit 300 milijonov din. Vse odredbe zakona in uredb, v kolikor so v nasprotju s to uredbo, prenehajo veljati tako, da se v prihodnje živina in vozila ne bodo več pozivala na vaje brez odkupa.

koščicah precej dohodkov. Posebno, kjer kuhajo žganje bodo lahko zbrali večje množine koščic, a tudi po mestnih hišah se bo nabralo pri vkuhavanju precej koščic sliv in češpelj, ki jih je treba dobro oprati in posušiti ter hraniti na suhem prostoru, da se ne pokvari in ne izgube svoje trgovske vrednosti. Mestno poglavarstvo zato opozarja vse prebivalstvo, naj zbira te koščice, saj bo s prodajo čistih in dobro posušenih koščic dobilo povrnjen vsaj del stroškov za sveže slive in češplje.

*** Usoden padec s podstrešja.** V Zgornjem Logu nad Litijo je postala Marija Bučarjeva, delavčeva žena, žrtev smrtne nesreče. Ko je šla na podstrešje, ji je spodrsnilo in je padla na cementna tla. Pri padcu se je tudi udarila na motiko, ki je ležala na tleh. Nesrečna žena se je takoj onesvestila. Pretresla si je možgane in si presekala glavo, da je drugi dan umrla.

*** Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica št. 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vloži prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo!

*** Obsojen puščalec krvi.** Pred okrožnim sodiščem v Murski Soboti je bil obsojen posestnik Janez Maček iz Starih Beznovcev na 2 meseca zapora, ker je za nagrado zdravil ljudi s tem, da jim je puščal kri. Neki ženski je odvzel 2 decilitra, nekemu moškemu pa 3 decilitre krvi.

*** Otrok utonil.** Na Murščaku pri Radencih se je te dni igral na prostem pred hišo svojih staršev poldrugoletni otrok Topolnik Alojzij. Ko je bil zaradi krajše odsotnosti staršev brez nadzorstva, se je splazil po tleh do oddaljene mlake, ki je bila od zadnjega deževja precej polna, ter zdrsnil vanjo. Po vrnitvi staršev je bil otrok v vodi že mrtev.

*** Ženo je hotel odstraniti.** Pred senatom mariborskega okrožnega sodišča se je moral zagovarjati znani posestnik Avgust Lončarič iz Bolfenka v Halozah, ki je po zrelem predudarku skušal usmrtiti svojo ženo Katarino s tem, da je iz bližine par korakov oddal proti njej iz samokresa več strelav, tako da je zaradi poškodb trajno pohabljen. Obtoženi Avgust Lončarič je bil obsojen na 5 let in mesec dni robije ter na trajno izgubo častnih državljanskih pravic.

*** Ziva bakla.** V Bistrici pri Limbušu se je pripetila grozna nesreča, ki je zahtevala življenje 5letne hlapčeve hčerke Ane Ornikove. Odrpla je vratca štedilnika, pa se je revici pri tem vnela obleka. V trenutku je bila v plamenih. Stekla je na prosto. Prihiti so sosedje in strgali z nje gorečo obleko. Dekletce so prepeljali v mariborsko splošno bolnišnico. Opekline pa so bile tako hude, da je Anica Ornikova podlegla poškodbam ter umrla. Tudi ta primer kaže, kako zelo je potrebna previdnost pri nadzorstvu otrok.

*** Izropana trgovina.** V trgovino Kristine Praznik v Lačji vasi, okraj Gornji grad, so vlomili neznan tatovi in jo čisto izropali.

Odnesli so 10 moških srajc, več kosov blaga za predpasnike, kloba, blaga za ženske obleke, veliko belega platna in precej špecerijskega blaga. Skode so tatovi povzročili okrog 4000 dinarjev. Sled za vlomilci pelje proti Nazarju.

*** Voli so zdivjali.** Pri Sv. Krištofu nad Laškimi so zdivjali z vozom voli tako, da je padel z voza 58-letni Kvašek Jakob pod voz in si zlomil desno nogo, obenem pa dobil tudi hude poškodbe na hrbtu. Nezavestnega so pripeljali v celjsko bolnišnico.

*** Cigani kradejo konje.** V Mozlju so cigani ukradli trem posestnikom vsakemu po enega konja. Prvi konj je rdeče dlake, drugi rjav z belimi lisami, tretji pa temnorjav z belkastim repom in belimi pikami po čelu. Konji so vredni 9.500 din. Ljudje so videli cigana Hudorovića Antona iz Kačjega potoka in še dva njegova pajdaša, ko so jezdili z ukradenimi konji skozi kočevske vasi.

*** Nad življenjem je obupal.** V vasi Gornji Mladeti je te dni izginil 35letni posestnik Jožef Umek. Sestra, ki je prvotno mislila, da je šel brat kam po opravkih, ga je čakala, ko pa je videla, da ga le ni od nikoder, je poslala svojega sina, naj poišče strica. Ta ga je res po dolgem iskanju našel na skednju mrtvega. Nesrečnik si je pognal kroglo iz samokresa naravnost v srce. Kaj ga je napotilo do tega strašnega dejanja, je skrivnost, ki jo je odnesel s seboj v grob, najbrže pa je storil svoje obupno dejanje v trenutni duševni zmedenosti.

*** Okraden v vlaku.** Med vožnjo v vlaku od Škofje Loke do Mednega je doslej še nezsleden žepar izmaknil Stefanu Novaku iz Ljubljane črno usnjato listnico, v kateri je bilo 15.700 din. Novak je tatvino opazil šele v Mednem, zdi se pa, da je žepar že prej skočil iz vlaka ter s plenom pobegnil.

Iz naših krajev

Ljubavna tragedija

Galjevica, v oktobru

Na robu Galjevice, prijaznega naselja v dolenskem kotu Ljubljane se je oni večer odigrala pretresljiva ljubavna tragedija, ki je terjala mlado življenje, a dve ostali žrtvi sta lažje ranjeni. Tam sta se sprehajala 21-letni livarski pomočnik Alojz in njegova komaj 15-letna prijateljica-Elena in se razgovarjala. Nenadno se je pojavil 19-letni krovski pomočnik Anton Fujan, potegnil samokres in ustrelil na Alojza, ki ga je zadel v vrat, nato pa še na Eleno.

Anton Fujan je nato odšel domov in se ustrelil v usta. Fujana so prepeljali v bolnišnico, nato pa še Alojzija in Eleno. Nesrečni Fujan je drugi dan v bolnišnici umrl. Fujan je napravil to dejanje iz ljubosumnosti. Fant je bil zaljubljen v Eleno in mu ni bilo všeč, da je govorila tudi z Lojzetom.

Tragična smrt delavca

Šoštanj, v oktobru

V kratkem času devetih mesecev se je oni dan pripetila v Woschnagovi usnjarni že druga smrtna nesreča, katere žrtev je postal 56letni Jožef Kovač, skrben družinski mož in oče. Kovač je bil zaposlen v oddelku za kuhanje tanina in je svojo odgovorno službo opravljal zelo vestno. Nesreča ga je dohitela prav ob koncu službe, ko se je že odpravil domov. Kovač je imel nočno službo. Tudi v usodni noči je vztrajal pri kotlih, v katerih je vrel ekstrakt. Svoje delo je opravljal sam, zato tudi nihče ne ve, kako je prišlo do katastrofe. Vse okolnosti pa kažejo, da je eksploziral veliki kotel; vroča lava je nato brizgnila po tleh in na Kovača. Bilo je okrog 6., ko je Kovač priletel v vratarjevo sobo, ves opečen in ožgan. Poklicani zdravnik je ponesrečencu nudil prvo pomoč, nakar so ga odpeljali v slovenjgraško bolnišnico. Ves trud zdravnikov pa je bil za-

man; nesrečni Kovač je popoldne v velikih bolečinah podlegel hudim opeklinam.

Truplo med gozdnimi živalmi

Slovenj Gradec, v oktobru.

V Arnačah pri Slovenjem Gradcu je živel v borni hišici 78letni preužitkar Ivan Gorjup. V zadnjih letih mu je opešal vid in je bil na eno oko popolnoma slep. Tudi noge so mu odpovedale, tako da si je pomagal z bergljami. Sam si je kuhal, sam pral. Ker je živel v težkih življenjskih prilikah, je tudi beračil in se obračal na dobra srca za pomoč.

V zadnjem času pa ni bilo Gorjupa več na spregled. Toda nikdo ga ni pogrešal, ker so bili ljudje navajeni, da ga niso delj časa videli. Nedavnega dne pa je zagledal posestnik Franc Potočnik v nekem bližnjem jarku moško truplo, ki je bilo že popolnoma v razkroju. Ostalo je skoraj še samo okostje Starčkovo truplo so ogledale razne gozdne živali. V jarku je ležal kakor je soditi po raznih okoliščinah, najmanj mesec dni. Komisija je ugotovila, da je mrtvec Ivan Gorjup. Domnevajo, da je hotel Gorjup, kakor običajno, do bližnjega potočka, kamor si je hodil pral perilo. Starček pa je pri tem zaradi slabosti omahnil in obležal v jarku. Mogoče pa je tudi, da se je sprotaknil ob kakšen predmet in padel v jarek, iz katerega se ni mogel več dvigniti.

Naši na tujem

Slovinci v Ameriki. V Villi Devoto se je smrtno ponesrečil Viktor Bordon iz Mareziga v Istri doma, star 36 let. Med tem, ko je popravil pnevmatiko, ki mu je med vožnjo na cesti počila, je privozil mimo tramvaj in ga podrl. Bordon je bil takoj mrtev. Zapušča v Sv. Kacijanu pri Kopru sestro, drugih svojcev pa ni imel. V Argentini v La Plati je 14. avgusta umrl Andrej Lipičar, star 40 let, doma iz Kala pri Kanalu. V Argentini je živel 15 let. Zapušča ženo Marijo in dva otoka. V Clevelandu sta umrla 66 let stara Ana Mihelič iz Vrbovskega na Hrvaškem, od koder je prišla v Ameriko pred 42 leti in 52 let stari Rudol Koletič, doma iz Krškega. V Ameriki je bil 27 let. V Greensburgu je podlegla težki operaciji Pavlina Koweles, rojena Sever. V Braddocku je umrl Martin Stipič, doma iz Planine pri Kostanjevici. V Chisholmu je umrl 45 let stari Josip Stariha, doma iz Semiča v Beli Krajini. V Ameriki je bival 34 let. V Buhlu Minn je umrl 66letni Martin Papič, doma iz okolice Črnomlja. V Jolietu je umrl Fran Koletič, doma iz Loke pri Zidanem mostu, v Pittsburgu pa Mary Mahovne, stara 56 let, rojena pri Gornjem Logatcu. V Rentonu se je na avtomobilski vožnji ponesrečila družina Valentina Majnika. Najtežje poškodbe je dobila Majnikova žena Jenny. 40letnico poroke sta v Pueblu praznovala John Mramor in njegova žena Mary. V Clevelandu so bili poročeni: Josefina Merhar in Frank Pavetis, Angela Verbič in Emil Hirsch, Donella Otoničar in Frank Jasko. V Milwaukeeju so bili poročeni Fred Medved in Milfred Lawless, Charles Ziegler in Rosamond Kočevar, Vincent Wahel in Ana Brattonja, Jožef Ambrožič in Doroteja Biegel, Alfonz Zormaier in Zofija Lenošek.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vršiti vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles, Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, št. 1458-66 Ned Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošliemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Sodobno vojno letalstvo

V sedanji vojski nastopa osem vrst letal: Izvidniška letala za velike razdalje. Morejo se dvigniti do 8000 m višine in so opremljena z dvema do štirimi strojniciami, posadka šteje 2 do 4 može. Njih hitrost je zelo velika in akcijski radij (letalsko območje) prav tako.

Izvidniška letala za bojišča. Opremljena so sliče kot prva. Ie da je njihov akcijski radij manjši.

Lahki bombniki, ki jemljejo s seboj 500 do 1000 kg bomb. Oboroženi so z dvema do štirimi strojniciami. Posadka trije može. Lete zelo visoko in se lahko dvignejo s tal.

Težki bombniki, ki jemljejo 1000 do 3000 kilogramov bomb s seboj. Oboroženi so s štirimi do šest strojniciami, posadka šteje 4 do 6 mož. Zgradnja je zelo močna z jako močnimi motorji. Večinoma se porabljajo ponoči.

Napadalna letala, ki nosijo s seboj srednjo težino bomb. Oborožena so z dvema do štirimi strojniciami. Posadka šteje 3 može. Lete zelo visoko in se lahko dvignejo s tal.

Lahki lovci, ki se uporabljajo proti bombarderjem. Njihova hitrost je silno velika. Oboroženi so z enim do dvema lahkim topovoma in z dvema do štirimi strojniciami, ali tudi le s strojniciami.

Težki lovci, ki jih uporabljajo proti bombnikom ali tudi kot bojna letala. Nosijo do 5000 kg bomb in imajo veliko hitrost. Oboroženi so s topovi in strojniciami. Posadka šteje 3 može. Akcijski radij je zelo velik.

Posebna letala za prevažanje mostova.

Moderna najboljša letala morejo danes prodreti na sovražno ozemlje do 800 km globoko brez posebne opasnosti zanje, da se

vrnejo nazaj. Njihov akcijski radij namreč znaša čez 2000 km. Strojnice, s katerimi so bojna letala oborožena, so po večini 8 milimetrske, težke strojnice pa tudi 13 milimetrske. Topovi pa imajo 2 do 3,7 cm premera. Francoski bombniki napravijo z bremenom 2000 kg bomb po 450 km na uro. Pa tudi druge države imajo slične bombnike.

Zelo dobra protiobramba proti letalom so protiletalski topovi, in sicer so dvoje vrste: malega kalibra 2 do 4 cm, ki streljajo do višine 3000 m, in večjega kalibra 7 do 13 cm, ki streljajo do 6000 m visoko.

Moderna vojna letala so silno izpopolnjena. Težki bombniki imajo po štiri motorje, ki proizvajajo do 4000 konjskih sil. Zato je njih hitrost silno velika, visoka pa je tudi cena. Ameriška vojna letala na primer veljajo v švicarskih frankih: enosedežni lovec 115.000, dvosedežni 320.000, bombnik 500 tisoč, bojno letalo 400.000, izvidniško letalo 460.000 švicarskih frankov.

Zanimiva je statistika o številu letal, s katerimi so razne velesile vstopile v sedanjo vojno. Po zanesljivih poročilih je imela 1. septembra Anglija s kolonijami in dominioni vred približno 4400 prvorazrednih letal (sama Anglija 3400) s približno 200.000 letalskega osebja. Francija 4600 prvorazrednih letal s 100.000 letalskega osebja. Poljska 845 letal, Nemčija 4500 letal. Po nekako enem letu vojske pa bo Nemčija imela približno 8 tisoč letal, Francija in Anglija pa 12.000. Treba pa se je pri tem ozirati na nauk, ki so ga do zdaj dale vse vojne: ne odloči zmage material, s katerim kaka država vstopi v vojno, ampak oni material, ki je bil zgrajen med vojno postopoma do končne zmage.

× **Novi sovjetski vojaški zakon.** Novi ruski vojaški zakon zasluži z več vidikov največjo pozornost. Prejšnji zakon iz leta 1930 je izključeval iz vojaške obveznosti razne osebe, kakor kulake in »po meščanski miselnosti okužene elemente«. Ker pa so bili medtem, kakor je izjavil komisar Vorošilov pred vrhovnim svetom, »odstranjeni poslednji ostanki meščanskega razreda ter tvorijo odslej delavci, kmetje in izobraženci eno samo produktivno družbeno skupnost«, ni bilo nobenega razloga več za ohranitev prejšnjih omejitev. Zato razširja novi vojaški zakon vojaško obveznost na vse sovjetske državljanke brez razlike in izjeme. Od prejšnjega pa se novi zakon razlikuje tudi po tem, da je za nabore znižana starost od dosedanjih 19 na 18 let, s čimer se bo število vojakov zvišalo, obenem pa znižalo število onih, ki imajo kot poročeni pravico do posebnih podpor. Najmlajši letniki bodo že letos pozvani pod orožje. Službena doba se od dosedanjih 2 do 3 let podaljša na 3 do 4 leta, pač po panogi vojske, za službo v rezervi pa se zviša starostna meja od dosedanjega 40. do 50. leta starosti. Deset najstarejših letnikov bo v primeru vojne uporabljenih le za tako zvano etapno službo. V utemeljitvi k tej določbi je rečeno, da je to »zelo velikega pomena za primer, da bi bila Rusija zavajena v kako vojno, kar je zelo mogoče.«

× **Preskrba z živežem v Nemčiji.** S 25. septembrom so bile uvedene nove živilske nakaznice. Glasijo se na kruh, meso, mast, mleko, maslo, marmelado, sladkor ter druga živila. Tedenska odmera se je pri mesu zmanjšala od 700 gramov na 500 gramov na osebo. Težaki in bolniki pa imajo pravico na dodatke. Otroci do 6 let ne dobijo mesa in masti, zato pa do 80 gramov surovega masla na teden. Otroci do 6 let dobivajo po 0,75 l mleka na dan, med 6 in 14 letom po četrt litra dnevno, odrasli pa dobijo le posneto mleko. Prosta prodaja mleka je s 1. oktobrom prepovedana. Odslej bodo mleko smele prevzemati samo mlekarne. Surovega masla je določenega 80 gramov na teden za osebo. Odmera sladkorja se je znižala od 280 gramov na 250 gramov na teden in osebo. Prepovedano je pripravljanje kislega mleka, jogurta in sličnih mlečnih izdelkov. Ovcerejci smejo od striže ovac ohraniti 5 kg neoprane ali 2 in pol kg oprane volne za lastno uporabo, ostalo pa oddajajo zbiralcem. Prodaja čokolade, kakaa in kave pa je začasno ustavljena.

× **Nove omejitve v Nemčiji.** Da bi se prištedila hrana, smejo v gostilnah in restavracijah odslej nuditi gostom samo jedi, kuhane v enem loncu. Doslje je ta omejitev veljala le za en dan v tednu. Izjeme so dovoljene samo za velike restavracije, ki imajo inozemske goste, dobiti pa morajo za to posebno dovoljenje.

× **Kruh iz cvetic.** V Indiji imajo celo vrsto cvetic, ki imajo pomembno vlogo za prehrano prebivalstva. Med temi cveticami slovi najbolj tista, ki jo domačini imenujejo »mhowad« in ki rase na drevesih. Njene cvete porabljajo v ogromnih množinah kot jedilo, motno rumena, debela, mesnata cvetna čaša se da pripraviti v ta namen na najrazličnejše načine. Sveže cvetje primešajo pogačam, ki jim dajo čudovit duh, po navadi pa cvete posušijo, zmeljejo v moko in jih uporabljajo potem za izdelavo kruha. Če cvete zavreš, dobiš iz njih prijetno, vino podobno pijačo. Iz teh cvetov pa kuhajo tudi žganje, ki je med Indijci zelo priljubljeno.

× **Paradižniki in ribje olje zoper nočno slepoto.** Tako zvana nočna slepota, z znanstvenim izrazom »hemeralopija«, je lahko prirojena, povzroča pa jo tudi nedostajanje vitamina A. Purpurno barvilo v očesih, ki omogoča gledanje v temi, potrebuje, kakor so pokazala novejša raziskavanja, za pravilno delovanje brezpogojno te važne snovi. Stanje nočne slepote se da popraviti, če dobiva pacient hrano, ki vsebuje dovolj vitamina A. Tega je posebno dosti v paradižnikih, špinatih, korenju, ribjem olju itd. Iz tega razloga zapisujejo zdravniki zoper nočno slepoto danes poleg drugih pripomočkov tudi primerno dieto iz teh živil in ribjega olja.

Novi odnošaji med vinogradniki in viničarji

Razmerje med vinogradniki in viničarji je prešlo v zanimivo razdobje. Kakor smo že poročali, so se obmejni vinogradniki v zvezi z novo uredbo o viničarskem redu obrnili na bansko upravo s posebnimi spomenicami in spreminjalnimi predlogi. Zadeva se je znašla v nekakem zastoju. Doslje namreč še ni izšel obrazec pogodbe, kakor ga predpisuje uredba, na drugi strani pa tudi ni izšel noben pravilnik, ki naj bi tolmačil posamezne določbe nove viničarske uredbe in ki naj bi uravnal postopek glede pravega razmerja med vinogradniki in viničarji. S tem je vinogradnikom onemogočeno, da bi ravnali in postopali v smislu določb nove viničarske uredbe, čeprav bi morda na to pristali. Nimajo na razpolago obrazca, ki je predpisan za sklepanje pogodbe med vinogradnikom ter viničarjem. Tako je nastalo neko posebno stanje, ki je prehodno in do neke mere tudi brezpogodbeno.

V zadnjem času pa se opaža v vrstah viničarjev zanimiv preokret. K posameznim vinogradnikom so namreč prišla nekatera

odposlanstva viničarjev, ki so izrazili mnenje viničarjev v sedanjem stanju. Nekatera zastopstva so poudarila, da so viničarji pripravljani, da se sporazumejo z vinogradniki v okviru prejšnjega viničarskega reda. Ta sporazum bi bil vezan na manjše, nebitvene izpremembe stare uredbe o viničarskem redu. Tako se vendarle kažejo znamenja obojestranskega sporazumevanja, na podlagi katerega naj se soglasno izoblikujejo temelji složnega sožitja med vinogradniki in viničarji. Sicer še ni otipljivih sledov nove presoje razmerja med vinogradniki in viničarji, upati pa je, da bo podrla pobuda za sklicanje posebne ankete, na kateri naj se skuša doseči zblizanje stališč, ki se nanašajo na oba prizadeta činitelja in ka tako globoko segajo v obstoj ter napredek vsega našega obmejnega vinogradništva. Z obstojem našega obmejnega vinogradništva stoji in pade naš vinogradnik, pa tudi naš viničar. To skupno spoznanje naj bi v urejevanju spornih vprašanj rodilo čim prejšnje in čim zadovoljivejše uspehe.

Jed v prašku

Predelevanje živil zmanjšuje njih prostornino in težo

Neki angleški ladijski kapitan si je izmislil, da je prav za prav neumnost prevažati z ladjami velike količine tekočin, ki zavzemajo samo mnogo prostora. Odvišne tekočine nahajamo posebno v živilih, ki jih mora vsaka ladja jemati s seboj. Kapitan je poskusil zmanjšati količino teh tekočin s tem, da je živilom odjemal vodo. To mu je uspelo s primitivnimi pripomočki tako, da je mogel zelo zmanjšati mrtvo težo na svoji ladji, ne da bi okus živil zavoljo tega kaj trpel.

Znanost se je potem polastila njegove ideje. Z boljšimi pripravami, nego so bile kapitanu na razpolago, je začela sušiti živali ter jih je spravila v stanje, ki zahteva res najmanj prostora, namreč v obliko praškov. Se-

daj so že tako daleč, da lahko spremenijo v prah veliko število vsakovrstnih živil, ne da bi njih okus zavoljo tega kaj trpel. Če prašku dodajo primerno količino vode, se prvotni okus vrne. 100 g praška pomeni lahko n. pr. 800 g govedine ali 70 glav solate ali 70 špinatih rastlin. Če gre manj za prostor nego za zmanjšanje teže, tedaj se neko živilo, potem ko mu odvzamemo vodo, lahko ohrani v prvotni obliki. Čim mu dodado vode, se goveja pečenka pokaže n. pr. v običajni obliki. Novi način predelevanja živil ne zmanjša samo njihove prostornine in teže, temveč je seveda velikega pomena tudi za zalaganje armad z živežem. Vojak, ki nosi v svojem nahrbtniku provijant za cel teden ali še več, predstavlja naravno popolnoma drugačno bojno silo nego vojak, ki je odvisen od živilskih kolon.

NAPISAL MIEKO BRODNIK

Srce v okovih

48

ROMAN

Ta Nadja. Se zdaj, ko jih čaka toliko reči, se ti peča s svojo lepoto. Čudno, nikdar ni mogel razumeti ženske, zdaj pa še najmanj. In potem so prišli k njemu. Profesor ga je prijateljsko potrepal po rami in mu voščil dobro jutro.

»Če bo dan tako dober, kakor je jutro, bomo lahko veseli,« mu je Branko odvrnil.

Sli so ob robu jezera, tja, kjer se je iztekala reka. Iti so morali globoko v gozd, da so prišli do kolena reke, o katerem je pisal rokopis.

Tu pa jih je čakalo novo presenečenje. Vhod v podzemeljski rov, ki ga je pergamen omenjal, ni bilo nikjer. Lahna nejevolja je legla profesorju na obraz, toda hitro jo je pregnal.

»Najbrž je reka v tisočletjih spremenila svoj tek,« je rekel, »zato bomo morali iskati. Daleč pa ne more biti, kajti reka teče v majhni dolini in v hrib gotovo ni nikdar tekla.«

Iskanje je bilo zelo težko, kajti okolica je vsa zarasla. Sledov prvotne struge niso mogli najti.

»Zdi se mi, da naša reč ni tako lahka, kakor smo si mislili,« je rekel profesor in jel spet majati z glavo. »Toda poskusiti moramo. Preglejmo vso okolico gozda, morda najdemo rešitev uganke, ki nam jo je zastavila priroda.«

In res so začeli iskati. Dolgo brez uspeha, potem pa je Mitja nenadoma zasledil kakih štoto korakov od kraja, kjer je reka zavila proti severu, ogromno skalo, ki je zapirala pot v dolino. Vrnil se je k profesorju in mu to povedal.

»Tu bo vhod in nikjer drugje,« je dejal profesor. »Glavo bi stavil.«

Ni se motil. Na spodnji strani skale so našli s grmovjem zakrit rov, ki je izginjal v globino.

»Janez, zavijti sekiro,« je dejal Branko in se tudi sam lotil dela. Kmalu je bil vhod prost. Profesor je začel deliti vloge.

»Dva gresta s plamenicami naprej,« je ukazal. »Rov ne more biti dolg. Mi pojdemo za vami.«

Branko in Janez sta prižgala plamenice. Zlezla sta v votlino. Takoj za njimi je šel profesor. Soj plamenice je metal luč na kamenite stene votline, ki je žarela kakor tisoč biserov. Drobnji kristali v skalah so se iskriili, da je jemalo vid. Votlina je postajala čedalje širša in se spuščala čedalje strmeje v globino. Kmalu je prešla v široko dvorano, ki je ni hotelo biti konca. Potem se je dvorana spet strmo zožila, odsekano kakor zid. V tem zidu so zagledali skalo, ki jim je zapirala pot naprej.

»Vhod v svetišče,« je dejal profesor z drhtečim glasom.

Vseh se je polotilo silovito razburjenje. Še celo profesor, ki je bil prej zmeraj miren, je nenadoma izgubil glavo.

»Kako naprej?« je vprašal Branko, ki je zaman iskal, kje se ta starodavna kamenita vrata odpro.

»Mislim, da ne bo tako težko,« je odvrnil profesor, ko je spet nekako zbral misli. »Ključavnic takrat še niso poznali. Skala se mora vrteti v tečajih, morali bomo najti vzvod, ki jo premika. Ta vzvod mora biti ali na zgornjem ali spodnjem koncu. Posvetite mi!«

Kamenita vrata so bila visoka kake tri metre. Profesor je le s težavo splezal na vrh, toda videl ni ničesar, kar bi kazalo, da se vrata tam odpirajo. Potem je pogledal dol. Videl je, da je skala razklana prav do sredine.

»Mislim, da so stari prebivalci obračali skalo z veliko zagozdo,« je tehtno rekel. »Kaj ko bi še mi tako poskusili?«

Ozrl se je po podzemeljski dvorani, toda nikjer ni zagledal nič primernega. Morali so iti po stari poti nazaj in zunaj pred vhodom v votlino posekati mlado drevo. Z njim so

se vrnili h kamenitim vratom. Zataknili so debeli konec v razpoko in se z vsemi močmi uprli, da bi skalo obrnili, toda ni se premaknila.

»Tu je treba moči in ljudi,« je rekel profesor. »Mi smo preslabi, Morda je krivo to, da že skoraj dva tisoč let teh vrat nihče ni odpiral. Votlina je vlažna in raztopljeni apnenec, ki pronica skozi prst, je zalil vrata, da jih ni mogoče odpreti. Pogledati bomo morali po drugih sredstvih.«

»Kakšnih?« je vprašala Nadja.

»Premisliti moramo. Z lastnimi močmi tega ne zmoremo.«

»Smodnik!« se je takrat oglasil Janez. »Dovolj ga imamo, da razstrelimo vhod.«

»Nevarna reč,« je menil profesor. »Ne smete pozabiti, da je nad nami jezero. Soudim, da je sicer najmanj deset metrov med njim in stropom votline, a vendar se bojim, da ne bi silni pritisk zrahljal kamenja in prsti nad nami in nam dohoda za zmeraj zasul.«

»Nič drugega nam ne ostane,« je skomignil z rameni Branko. »Čeprav je nevarno, moramo poskusiti. Drugih sredstev nimamo.«

»Potem moramo pač tako storiti,« se je vmešala Nadja. »Koliko smodnika bo treba?«

»Ne preveč.«
Janez, ki je nosil s seboj velik rog napolnjen s smodnikom, si je jel ogledovati skalo. Potegnil je iz razpoke kol in vanjo nasul smodnika.

»Zdaj pa nazaj!« je vzkliknil. »V petih minutah se bo odločilo.« Zadelal je razpoko in natresel po tleh smodnika kakih deset metrov daleč v tankem traku.

Drugi so bili med tem že odšli iz votline. Janez pa je vzel vžigalco in prižgal.

Droben plamenček je jel švigati po tankem traku smodnika. Čedalje bliže razpoki je prihajal.

Janez je odšel v zadnjem trenutku. Komaj je stopil iz rova, že je za seboj začul silen pok, ki ga je skoraj oglušil. Po rovu je prilezel gost oblak dima, ki je izginil v vetru, puščajoč za seboj drobno sled.

»Počakajmo, da se razkadi,« je dejal Janez, toda videti mu je bilo, da bi bil najrajši takoj planil nazaj in pogledal, kaj se je v votlini zgodilo. Ko se je oblak dima zredčil in počasi izginil, je prvi skočil nazaj in stekel po rovu. Plamenica mu je dogorevala. Razbeljene kaplje smole so mu padale na roke, a tega niti opazil ni.

»Vrat ni več, skale ni več!« je kriknil, ko se je ustavil na koncu hodnika, kjer so prej velika kamenita vrata zapirala vhod. Zdaj je zijala pred njim velika temna jama, ki se je izgubljala v daljavi.

»Naprej,« je vzkliknil.

Zagorele so nove plamenice in napeti pogledi so se uprli v neznano globino, ki se je pred njimi odpirala. Pod seboj so zagledali globoke stopnice, ki se jih še nič ni lotil zob časa. Šli so oprezno po njih navzdol, in iznenada so se zagledali v prostrani dvorani, ki ji niso videli konca.

Tedaj so si razdelili pot. Branko in Janez sta se obrnila na levo in desno, Mitja, profesor in Nadja pa so šli naravnost po sredi.

Čedalje bolj so se oddaljevali drug od drugega. Dvorana je bila videti brez konca. Počasi so se jim oči navadile teme, ki so jo plamenice le slabo prodirale, in opazili so obrise sten, ki so se širile pravokotno na obeh straneh in daleč pred njimi izginjale. Toda dvorana ni bila prazna. Zagledali so velike stebre, ki so jo podpirali, in na sredi veliko gmoto, ki je utegnla predstavljati velik kip. Prav taki kipi, samo dosti manjši, so stali ob stenah.

»Pergamen ni lagal,« je vzkliknil profesor. »V svetišču smo. Morda prvi po tisočletjih.« Razburjenje, ki se jih je že nekaj dni držalo in jih ni hotelo pustiti, je takrat tako naraslo, da ga niso mogli več premagovati. Vse je drhtelo v njih. Nadji je šlo na jok;

sama ni vedela, zakaj, in komaj je zadrževala solze. Zagristi se je morala v ustnice, da ni kriknila. Roka s plamenico se ji je tresla in težke kaplje smole so padale na ravna tla.

Tedaj pa se je Mitja nenadoma spotaknil in padel. Plamenica mu je zdrknila iz roke in se zakotalila po tleh. In nenadoma mu je ušel krik groze. Plamenica se je ustavila pred kupom kosti, človeških kosti, ki so ležale po tleh.

Naglo se je pobral in odskočil.

»Moj Bog, kaj je to?« je vzkliknil.

»Pergamen ni lagal,« je resno ponovil profesor. »V svetišču je prišlo do boja, ubežnike so premagali, in tu vidite edine ostanke velike tragedije, ki zanjo nihče ni vedel in ki bi bila ostala zmeraj zavita v temo, če je ne bi bili mi odkrili. Sovražniki so zmagali...«

Enajsto poglavje

PO SKRIVNOSTNEM ROVU

Stopil je h kupu kosti in pobral najbližjo lobanjo. Nesel jo je k plamenici in jo jel ogledovati.

»Skoraj okamenela je,« je dejal. »Isti pojavko pri vratih. Prepojena je z apnenecem, ki jo je obvaroval razpada. Ali vidite tleskove?« je rekel in pokazal Nadji lobanjo. »Ali vidite udarec meča, ki jo je razklal? In ta lobanja je ženska,« je potem dodal.

Nadjo je pretresel mrz.

»Ženska!« je jeknila. »Ženska!«

»Da,« je potrdil profesor. »Zdi se mi, da vem, kaj se je tu odigralo. Branilce so premagali, padli so pod mečem napadalcev in potem se je začel krvavi ples. Sovražniki so vse pobili, celo otroke in ženske in slabotne starce. Mrtva trupla so znesli na kup in šli...«

Spustil je lobanjo na tla. Pošastno je udarila ob kamen, da je po dvorani odjeknilo. Sam se je tega glasu prestrašil. Potem je prijel Nadjo za roko in jo obrnil v drugo stran.

»Pustimo to,« je rekel. »Morda nas čaka še več groze. Pojdimo tja, kamor nam vleva rokopis. H kipu boga zemlje, ki ga vidite v mraku pred seboj sredi svetišča. Tam je ključ k rešitvi naše uganke, če ga ni že kdo prej našel.«

»Čudno strah me je,« je tiho šepnila Nadja. »Če bi bila vedela, kaj nas vse tu čaka, bi bila pustila vse, zlato in zaklade...«

»Nikar o tem ne razmišljajte,« jo je miril profesor. »Kaj bi obujali spomine na to, kar se je zgodilo že tako davno, da ni več človeka, ki bi še pomnil. In zgodilo se je morda zato, da nam prinese srečo. Skoraj sem o tem prepričan,« je dodal nato.

V tem so prišli do srede dvorane. Na visokem podstavku je stal ogromen kamniš kip, ki je z zaprtimi očmi pošastno in nemo zrl predse, kakor bi skrival v sebi vse, bistvo človeka in prirode. Ta kip je bil res nekaj čudovitega. Človeka je obšel neki strah, tajnstven in svet, pred kolosom, ki ga je videl pred seboj. Ni čuda, da so mu praznovni prebivalci starih časov izkazovali božje češčenje, zakaj bil je res strašen v svoji veličastnosti.

»Zdaj prihaja čas,« je tiho rekel profesor. »Pokličimo tovariše!«

Nadja je zavpila. Rezko je jeknil glas po široki dvorani in nešteto se je vrnil odmev. Potem sta se jeli plamenici iz kotov bližati in kmalu so bili vsi zbrani pred stari kipom.

»Kdo bo poskusil?« je vprašal profesor.

»Jaz,« je rekel Branko.

Jel je ogledovati, kako bi najlažje splezal na podstavek, ki je bil tako visok, da se brez tuje pomoči ne bi bil mogel popeti nanj.

»Janez, postavi se h kipu in skleni roke. Stopil bom nanje in potem na tvojo ramo.«

Janez je ubogal in malo nato je Branko že stal na podstavku.

»Kako gre zdaj?« je vprašal.

»Ah ste že pozabili? Prijeti morate malička za levico, vtakniti palec v izdolbino nad njegovim levim očesom in roko obrniti proti vzhodu.«

(Dalje)

Zanimivosti Ženski vestnik

× **Nove nakaznice za živež so uvedli v Nemčiji.** Od sedaj bo tudi kruh na nakaznice, in sicer ga bodo odrasli ljudje dobili 2400 gramov na teden. Mesa bodo odrasli dobivali tedensko 500 gramov, masla 80 gr, masti 65 gr, sladkorja 250 gr. Posebne nakaznice bodo izdane tudi za tiste, ki bodo hoteli jesti po restavracijah in gostilnah. Brez nakaznic ne bo nihče mogel naročiti ničesar.

× **Živali in barve.** Mnoge raziskave in opazovanja dokazujejo, da imajo živali izrazit čut za barve, čeprav je v marsičem drugačen nego pri ljudeh. Tako pravijo, da vrabci ne morejo trpeti žareče modrine in če jih hočeš pregnati s kakšnega vrta, ni drugo potrebno, nego da obesiš na grede trakove takšne barve. Nasprotno pa imajo vrabci veliko veselje z rumeno barvo. — Ribe rdečo vabo baje bolje zaznavajo nego drugobarvno. Da imajo komarji rajši temne barve, je menda že vsak opazoval. Tudi čebele zelo dobro razlikujejo barve in ta čut za barvo izkoriščajo praktično na ta način, da barvajo panje z različnimi barvami, tako da čebela, ki se vrača obložena v čebelnjak ne izgublja časa z iskanjem svojega panja. Psi in konji menda nimajo pravega čuta za barve. Znan je vpliv, ki ga ima rdeča barva na biko in purane.

× **Kuhinjska sol proti mačku.** Vsak prevneti pivec piva ve, da so močno soljene redkve in dobre slane preste neobhodno potreben dodatek k pivu, če hočeš po njem ohraniti kolikor toliko jasno glavo. Sedaj so zdravniki tudi znanstveno preizkusili učinke kuhinjske soli v zvezi z »mačkom«. Ob vsakem močnem dovajanju tekočine v telo se iz njega preko obisti in znojnih izloči mnogo soli. V skoraj obupnih primerih zastrupitve z alkoholom so dosegli z vbizganjem raztopine soli sijajne uspehe. Navadnemu pijancu pa zadostujejo slane preste ali slaniki.

× **Nov način proizvajanja papirja so iznašli spet v Nemčiji.** Do sedaj je morala Nemčija za proizvodnjo svojega papirja uvažati iz tujine velike količine celuloze kar pa je sedaj po blokadi izredno oteženo. Tako se je kemik dr. Schieber lotil poizkusov, da bi proizvajal papir iz zelene krompirjeve. Poizkusi so uspeli. Ker je Nemčija ena izmed največjih pridelovalk krompirja, bo novega materiala za proizvodnjo papirja imela dovolj in se bo spet v veliki meri osvobodila uvoza iz tujine toliko bolj ker so do sedaj krompirjevo uporabljali le za gnoj. — Tako pišejo nemški listi. Mi pa pripominjamo, da iz te moke ne bo kruha, ker se zelena krompirjevka ne sme brez škode pokositi.

× **Smrt najstarejšega konja.** V bližini danskega mesta Haderleva je živel še pred nekoliko dnevi konj, ki je ućakal polnih 60 let in so ga smatrali za najstarejšega konja na svetu. Končal je svoje življenje na navaden način. Z vsjo silo se je večkrat pognal proti ograji iz bodeče žice. Zgrudil se je ves oblit s krvjo. Ranil se je bil tako, da ga je bilo treba takoj zaklati.

× **Posledice vojne tudi v Švici.** Od 1. oktobra bodo pekli v Švici enoten kruh, ki bo nekoliko bolj črn od sedanjega belega ali polbelega, in nekoliko bolj bel od nekdanjega kruha, ki so ga pekli med vojno. Dosedanje vrste kruha se ne bodo več prodajale. Bela moka za peko kruha se ne bo smela več prodajati.

× **Opne iz jekla.** V New Yorku so delali v zadnjem času poskuse, da bi uporabili nerjaveče jeklo za izdelavo opn. To jeklo zvaljajo, da postane tenko kakor papir, potem ga pritrdijo na nosilno maso. Jekla samega ni mogoče napeti na steno. Nove tapete so zelo uporabne in seveda tudi silno trpežne. Uporabljati so jih začeli posebno v kopalnicah. Opno napnejo na maso iz linolejskega cementa. Ker naravna barva jekla vsakomur ne ugaja, so spravili na trg posebno maso, ki daje jekleni opni določene barvne odtenke. Nove opne imajo še to prednost, da zaglušujejo zvoke.

Mrzle noge

Mrzle noge so zelo razširjeno zlo med ljudmi, ki mnogo sede. Mrzle noge so znak, da je malo krvi v teh od srca najbolj oddaljenih udih, kar izvira iz slabega obtoka, kar samo na sebi ni baš nevarno, kar pa lahko povzroči marsikatero nevarno bolezen. Zato moramo skrbeti, da imamo vedno tople noge. Predvsem moramo paziti, da so čevlji dovolj veliki; znano je, da vsak pritisk ustavlja obtok krvi, vendar pa toliko grešimo v tem pogledu. Noge morajo biti vedno suhe in tople. Nekateri so zelo podvrženi temu, da so jim noge mrzle, ako le malo dalje časa sede. Tega se najlaže obvarujemo, ako večkrat vstanemo in se malo razgibamo. Je pa včasih in pri nekaterih ljudeh tudi to krivo, ker so doma vedno v copatah in imajo radi copat zelo razvajene noge. Čim obujejo čevlje, jih postanejo noge mrzle in si jih potem šele v postelji ogrejejo. Nošenje copat ves dan ni priporočljivo. Copate obuj samo, kadar imaš zelo utrujene noge in pa zjutraj, ko vstaneš, in zvečer, preden greš spat.

Za kuhinjo

× **Ocvrt krompir.** Skuhaj krompir v oblicah, hladnega olup in zreži na centimeter debele plošče, ga osoli, vsak kos povaljaj v raztepenem jajcu in potem še v drobtinah in na vroči masti ocvri.

× **Jajčni kmpnik.** Četrta litra mleka, pet rumenjakov dve žlici moke, malo soli in tri žlice sladkorja v prahu dobro žvrkljaj nato primešaj še sneg petih beljakov. Kozo namaži s sirovim maslom in zlij noter pripravljeno testo razravnaj in peči v pečici da postane zlato rumeno. Pečeno potresi s sladkorjem v prahu in daj takoj na mizo. Zraven lahko daš še kuhane češnje ali kak drugi kompot.

× **Cvetača v jajčni omaki.** Cvetačo skuhaj v slani vodi. Med tem ko vre pripravi tole omako: četrta litra sladke smetane in šest rumenjakov mešaj v lancu in na ognju da se zgosti, nato postavi h kraju štedilnika, primešaj šest dek sirovega masla in sok pol limone. Kuhano cvetačo previdno položi v plitvo skledo, jo oblij s pripravljeno omako in daj na mizo kot predjed.

× **Sesekljana goveja pečenka.** Pol kile govejega mesa zmešaj na stroičku, osoli in malo popopraj, sesekljaj tudi malo čebule dodaj dve namočeni in otisnjeni žemlji in dve jajci. Vse to dobro zmešaj in oblikuj podolgovato štručico. Pekačo ali kozo dobro namaži z mastjo, položi vanjo meso, dodaj še štiri deke narezane slanine, eno debelo in drobno zrezano čebulo deset zrn popra, tri lavorjeve liste, drobno zrezan koren ter malo šetrja in petršilja. Vse to skupaj peči v pečici eno uro, med pečenjem pa s sokom bridno polivaj. Ko je pečeno, vzemi meso na krožnik, sok na pretlačil skozi sito. Nato položi meso nazaj v kozo, oblij s pretlačeno omako ter polij po mesu še četrta litra kisle smetane in duši vse skupaj še deset minut. Potem meso razreži, zloži ga na podolgovat topel krožnik in oblij s sokom ter daj z rezanci, makaroni in sličnim na mizo. Lahko daš zraven še solato ali kisle kumarice.

× **Ruska solata.** Kuhano goveje meso zreži na tenke kosce. Vložene kumarice dobro izperi in jih tudi zreži, istotako kuhano peso. Dan prej namoči v mleku slanika, potem ga izperi, očisti in zreži. Vse to skupaj polij z oljem in kisom ter zmešaj kakor navadno solato. Če imaš malo telečje pečenke ali pečene kokoši, tudi to lahko daš zraven za priboljšek.

Praktični nasveti

× **Zapotenje oken preprečimo s tem,** da jih snažimo s špiritom in glicerinom. Na liter špirta denemo 50 gramov glicerina, dobro zmešamo in potem pustimo nekaj časa, da

se tekočina sčisti. Z njo potem namažemo šipe.

× **Perilo, ki nam je zmrznilo,** moramo previdno vzeti z vrvi in položiti v še zmrznjenem stanju na mizo ali kako ravno ploskev. Zložiti ga nikakor ne smemo, ker se zmrznjeno perilo na vsakem pregibu zlomi in se tako strga. Šele ko se je perilo odtajalo, ga demimo spet sušiti.

× **Šetke za lase,** ki po daljši uporabi postanejo mehke, lahko spet napraviš trde tako, da jih namočiš v raztopini galuna. Tudi krtačo za ribat, če je postala mehka, namoči v slani vodi, pa bo postala bolj ostrá.

RADIO LJUBLJANA

od 8. do 15. oktobra

Nedelja, 8. oktobra: 8: Koncert. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe. — 9.45: Verski govor. — 10: Naše pevke (plošče). — 10.30: Koncert radijskega orkestra. — 12: Klavirski koncert. — 13: Napovedi. — 13.20: Harmonika. — 17: Kmetijska ura. — 17.30: Domač koncert. — 19: Napovedi, poročila. — 19.40: Nac ura: Zgodovinski razvoj slovenskega obrtništva. — 20: Pesem in veselje (plošče). — 20.30: Ura staroklasične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Igra radijski orkester.

Ponedeljek, 9. oktobra: 12: Plošče. 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Koncert radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Zdravstvo. — 18: Plošče. — 18.40: Mesečni slovstveni pregled. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Zanimivosti. — 19.40: Blagopokojni kralj Aleksander. — 20: Ob 5letnici smrti kralja Zedinitelja: 1. Zborovske točke. Akademski pevski zbor (plošče). 2. Spominjski govor. 3. Radijski komorni zbor in radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. 22.15: Slovan na plani (plošče).

Torek, 10. oktobra: 11: Šolska ura. — 12: Koronice slavnih mož (plošče). — 12.45: Poročila, napovedi. — 13.20: Koncert radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Štajerski gradovi. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Državna obramba. — 20.20: Radijska igra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Sreda, 11. oktobra: 12: Plošče. 12.45: Poročila, napovedi. — 13.20: Šrnel štirje fantje. — 14: Napovedi. — 18: Zokaj sem postal zdravnik. — 18.15: Kaj pravi znanost in tehnika. — 18.30: Plošče. — 18.40: Delavska družina. — 19: Napovedi, poročila. — 19.40: Frano Sunilo. — 20: Rudolf Pihl igra harmoniko. — 20.45: Godbe na vihala (plošče). — 21.15: Samospevi s klavirjem. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Tamburaški orkester.

Četrtek, 12. oktobra: 12: Plošče. — 12.45: Poročila, napovedi. — 13.20: Radijski šrnel. — 14: Napovedi. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Slovenščina za Slovence. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Savez Sokola kr Jugoslavije. — 20: Iz slovenske klavirske literature. — 22: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Petek, 13. oktobra: 11: Šolska ura. — 12: Naši napevi (plošče). — 12.45: Poročila, napovedi. — 13.20: Koncert slovenske glasbe. — 14: Napovedi. — 18: Ženska ura. — 18.20: Plošče. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Zanimivosti. — 19.40: Kartuzija Pletenje. — 20: Operni večer. — 22: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 14. oktobra: 12: Plošče. — 12.45: Poročila, napovedi. — 13.20: Plošče. — 14: Napovedi. — 17: Otroška ura. — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Napovedi, poročila. — 19.40: Junaštvo srbskih dijakov-narednikov. — 20: O zunanji politiki. — 20.30: Ilirija oživljena. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Preproge
rastori
odeje
linoleum
žimnice
ptiči
garniture
obrisače

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH

STALNO

Stennecki
CELJE 97

Največja domača trgovska hiša v Jugoslaviji

CENIK ZASTONJ

Za smeh in kratek čas

MESTNI OTROK

»Vidiš, Dušan, to je slon,« razlaga oče sinu v živalskem vrtu.

»A, to je, očka, tista žival, katera se dela iz komarjev.«

V MESTNEM PARKU

Dve gospe se pomenkujeta v parku.

»Naši otroci gredo s kokošmi spat,« pravi ena. »Vaši tudi?«

»Mi pa nimamo kokoši.«

DAR OPAZOVANJA

Ivan: »Jaka, kako veš, da se je Janez oženil samo zaradi denarja?«

Jaka: »Videl sem njegovo ženo!«

SLIKARJEVA KRAVA

Sosed gre mimo soseda slikarja, ki si da s čopičem opravlja okoli krave:

»Kaj pa počenjaš?«

Slikar: »Muhe bom naslikal nanjo, da bodo druge muhe mislile, da je že zasedena.«

JABOLKO NE PADE DALEČ OD DREVESA

Oče Jaka je zalotil bajtarjevega Jurčka pod jablano, ko je pobiral jabolka. Navil mu je uho: »Jaz ti dam, jabolka krasti! Kje pa je oče?«

Jurček med solzami: »Go—ri na dre—ve—su—«

RAZGOVOR MED PRIJATELJEMA

Prvi: »Janez se je oženil.« — Drugi: »Katero pa je vzela?« — Prvi: »Neko Valerijo.« — Drugi: »Iz ljubezni?« — Prvi: »Ne, iz Celja.«

ODREZAL SE JE

Profesor: »Na svetu so tudi ljudje, ki venomer govorijo, čeprav jih nihče ne poslušajo. Vi tam v tretji klopi, povejte mi kak primer!« — Dijak: »Profesor.«

V ŠOLI

Učitelj razlaga učencem, kako se morajo ravnati za primer letalskega napada. Ukazal je otrokom, da se takoj poskrijejo pod klopi, čim zapiska na piščalko. Učitelj zapiska — in res, vsi otroci izginejo pod klopi, le Janezek obsedi.

Učitelj: »No, kaj pa ti? Ali si ti kaka izjema?«

Janezek: »Ne, nisem, gospod učitelj, toda ali morda še nikdar niste slišali o — junakih?«

NAPAK GA JE RAZUMELA

Nadzornik: »Koliko otrok imate, gospa?« Učiteljica: »Triindvajset, gospod nadzornik!«

Nadzornik: »Tako, tako? In koliko časa ste poročeni?«

Učiteljica: »Oprostite, gospod nadzornik, sem še samska.«

VOJAŠKA

Narednik: »Kaj boš storil, če boš v borbi zadet v koleno?«

Regrut: »Padel bom, gospod narednik.«

VEDELA JE

Jaka se žganja ni branil. Tudi žena mu ga ni očitala, vendar si je prizadevala, da bi take dobrote ne bilo preveč.

Nekoč se je Jaka peljal z vlakom v Maribor. Žena mu je dala na pot steklenico dobrega žganja. Ob slovesu pa ga je prosila: »Obljubi mi, da pred Mariborom ne boš pil!«

Jaka je slovesno obljubil in ko ga je vlak tako lepo guncal, je pozabil obljubo in segel po zaviti steklenici. Že jo je začel odvijati, ko mu je padel pred noge listič. Pobral ga je in videl na njem pisavo svoje žene. Prebral je: »Jaka, Jaka, kaj si mi obljubil pred nekaj minutami? Kje si ti in kje je še Maribor?«

ODKRITOSRČNOST

Jože: »Ali ni moja žena odlična gospodinja? Kako ti je ugajalo naše kosilo?«

Tone: »Odkrito povedano, tudi moja žena je dobra gospodinja, a kuhati tudi ona ne zna.«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

NOV KOVAŠKI MEH

in štiri velike harmonije po nizki ceni prodaja Anton Dornič, Radovljica.

KRAVA

s telikom (matafonka), prav dobra mlekarka (12 litrov); mlada, zaradi pomanjkanja krme takoj naprodaj za 2500 dinarjev. Naslov v upravi »Domovine«.

ZDRAVSTVENE IN POUČNE KNJIGE

Dr. Holänder: Zablode ljubavnega življenja, 20 din. Kako se žena obvaruje spočetja nosečnosti, 42 din. Svetovalec dekletom za poroke, 35 din. Spolne bolezn, 38 din. Kako se dopadeš ženskam ali moškim, 30 din. Spisovnik ljubezenskih pisem, 30 din. Knjiga lepega vedenja, 32 din. Recepti za negovanje ženske lepote, 28 din. Meščanska kuharica, 40 din. Velika sanjska knjiga z vedeževanjem iz kart, loterijo in astrologijo, 66 din. Hiromantija-vedeževanje z dlani, 32 din. Čarobniška vedeževanja, 38 din. Čudeži hipnotizma, 35 din. Razpošilja po povzetju Saufer, Maribor, Krekova 6.

NAGROBNE SPOMENIKE

starega pokopališča sv. Krištofa (in nove spomenike) po nizki ceni dobite, dokler traja zaloga, pri kamnoseku Kuno-varju Franju, pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani.

BREZPLAČEN POUK V IGRANJU
ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG
MEINEL HEROLD MARIBOR 104

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din. po pošti 12 din. 3 zav. po pošti 24 din. 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pisem.

MOSTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekla za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo silko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANO, Ljubljana, Židovska ul. 1 a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANO, Maribor — Gosposka ulica 34.

SAMO

Din 98.—

68710 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlo- čimi številkami in kazalci. Din 98.—

68796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

68710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik zastonj in poštnine prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v šviet.

Po Sloveniji gre glas:
»Domovina« je za nas